

Культура

щоп'ятниці

11 листопада 2016 р.

і життя

Холодний Яр

стор. 4

Наші на Балканах

стор. 8-9

12 історій

стор. 11

Передплата 2017

Українська патріотична справа

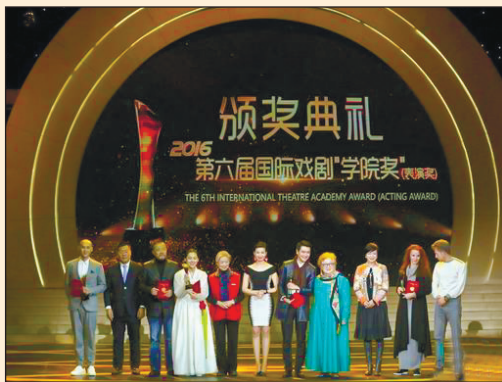
стор. 3

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

актуально

ТЕАТР ФРАНКА ОТРИМАВ ПРЕСТИЖНІ НАГОРОДИ

На VI Міжнародному театральному фестивалі Academy of Performing Arts Awards (м. Пекін, Китай), учасником якого від України став Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка, наші артисти отримали престижні нагороди. Так, заслужена артистка України Тетяна Шляхова була відзначена в номінації «Краща жіноча роль», народна артистка України Поліна Лазова – в номінації «Краща роль другого плану», вистава «Ерік XIV» (режисер – художній керівник театру Станіслав Мойсеєв) увійшла у «ТОП 8» кращих вистав цьогорічного фестивалю.

У рамках Academy of Performing Arts Awards кожна з країн презентувала одну виставу. Театр імені Івана Франка представив фрагменти спектаклю «Ерік XIV», у якому взяли участь: народні артисти України Олексій Богданович, Євген Шах, Поліна Лазова, заслужена артистка України Тетяна Шляхова, актор театру Дмитро Рибалевський.

«Наш театр обов'язково мав отримати відзнаку – я на це дуже сподівалася, адже й актори, і робота були гідними нагороди. А про свою особисту перемогу навіть і не думала, – поділилася своїми враженнями виконавиця ролі Карін Монсдоттер у виставі «Ерік XIV», номінантка фестивалю Тетяна Шляхова. – Ми отримали дуже багато вражень: познайомилися з людьми, побачили багато цікавого. У такій країні, як Китай, все відрізняється від того, до чого ми звикли. Багато вистав ми побачили в іншому світі. Серед класики мені запам'яталася «Ромео і Джульєтта» від представників Кореї, інтерпретація була досить незвична, але цікава».

Нагадаємо, що вистава «Ерік XIV» режисера Станіслава Мойсеєва є першою постановкою п'єси відомого шведського драматурга Августа Стріндберга на українській сцені. Прем'єра відбулася у квітні 2015 року. Головну роль зіграв народний артист України Євген Нищук, а також народні артисти України Олексій Богданович, Поліна Лазова, Олег Стальчук, Василь Баша, Євген Шах, Анжеліка Савченко, Тетяна Шляхова.

Прес-служба Мінкультури

ОГОЛОШЕННЯ

21 грудня 2016 року відбудеться XI з'їзд Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, присвячений 50-річчю цієї Всеукраїнської пам'яткоохоронної організації.

Засідання відбудеться за адресою: м. Київ, вул. Лаврська, 9, корпус 19. Початок засідання об 11.00 год., реєстрація делегатів і гостей – з 10.00 год.

Телефон для довідок: (044) 280–64–63.

Колегія Головної ради Українського товариства охорони пам'яток історії та культури

Нова філософія у формуванні культурної політики України

4 листопада, під час «Години запитань до Уряду» у Верховній Раді України, з доповіддю «Нова філософія у формуванні культурної політики» виступив міністр культури України Євген Нищук.

«Усі ми прагнемо змін у різних сферах, у тому числі й у виробленні нових механізмів здійснення культурної політики. Зараз українська громада очікує від Мінкультури послідовних, комплексних, системних дій на обраному шляху реформування країни, – розпочав свій виступ міністр культури. – Я хотів би почати з прагматики, а не вкотре виголошувати, наскільки важлива культура та духовність. Це очевидно, і ніхто в цій залі не буде це заперечувати, так само, як і важливість розвитку української мови, яка є основою нашої національної ідентичності та інструментом згуртування нації».

Євген Нищук окремо зупинився на конкретних механізмах, які вже імплементує Мінкультури, зокрема, здійснення реорганізації відомства, що дозволило розширити рамки його компетенції та отримати нові сфери впливу, а також реформування та осучаснення культурних локальних інституцій.

«Відбувається трансформація “згори-донизу”, при цьому “горизонтальні” зв'язки також актуалізуються. Трансформуються і комунікації в системі управління, міжвідомчі стосунки, працює модель уряду “Людина – громадянське суспільство”. Цю прірву, яка з'явилася в останні роки, ми намагаємося зшити», – зазначив він.

Міністр культури розповів про налагодження співпраці з міжнародними організаціями в частині реформування культурної галузі. Так, Рада Європи вже наступного року проведе огляд культурної політики в Україні з фокусом на культурній спадщині і процесах децентралізації у культурній сфері. Отримані результати будуть використовуватись у роботі Мінкультури та місцевих органах влади для реформування системи врядування і

здійснення культурної політики. Ще одним із пріоритетних напрямків у боротьбі з корупцією, і це корелюється з пріоритетами Уряду в антикорупційній сфері, є заплановане на найближчий час підписання угоди з Єврокомісією для проведення функціонального аудиту діяльності Міністерства культури.

«Якщо ми будемо говорити про приклади, що вже успішно реалізовані – навіть в рамках чинної структури і чинного законодавства – то, безумовно, у

всіх на слуху, і я пишаюсь, що можу це сказати, – приклад Франкфуртського книжкового ярмарку, який нещодавно відбувся. Підкреслюю – такі масштабні події міжнародно рівня мають не тільки культурну, а й економічну і політичну складові», – відзначив Євген Нищук.

За його словами, наступним кроком має бути Лейпцизький книжковий ярмарок, на якому Україна повинна гідно представити культуру, видавництва та креативну індустрію. Євген Нищук наголосив на наявній проблемі компетенційних рамок Мінкультури та відсутності повноважень достатнього впливу відомства на видавничу та літературну сфери.

Він також розповів про підготовку до представлення національного павільйону на Венеційському бієнале 2017 року: «Для початку ми отримали всі необхідні погодження, провели відкритий публічний конкурс, на якому обрали проекти кураторів і митців. Важливо, що на цей проект нам вдалося знайти позабюджетні кошти. Отже, сподіваюсь, що участь України у Венеційському бієнале стане ще

одним успішним прикладом культурної дипломатії і дасть можливість просувати сучасне українське мистецтво».

Міністр культури під час свого виступу зупинився на окремих важливих напрямках, які є пріоритетними для Мінкультури. Серед них – створення Українського інституту книги, який має стати відповідальним органом у сфері книговидання і культури читання, а також поточних проблем, зокрема його недостатнього фінансування.

усіма учасниками культурного процесу, в якій можуть взяти участь культурні діячі з недержавного сектору. Це потужний процес, до якого долучиться якнайширше коло експертів. Це практика, якою живе увесь прогресивний світ і яку ми прагнемо запровадити у себе», – додав він.

Євген Нищук також відзначив, що вперше за останні п'ять років у проекті бюджету закладені видатки на стипендії молодим митцям і вперше за останні 10 років – кошти на здійснення ремонтних робіт національних мистецьких освітніх закладів.

Міністр культури розповів про запровадження Мінкультури абсолютно нової філософії в системі закупівлі книжок для поповнення фондів публічних бібліотек. Пріоритети на наступний рік – сучасна українська література, дитяча книжка, якісно перекладена іноземна література.

На його думку, також важливим є створення Ради сучасного мистецтва при Міністерстві культури.

«Так, рад багато, але оновленій політиці важливо спиратися на експертні думки. Маємо чути усі голоси і скомпонувати їх у злагоджений хор. Тому всі ради працюють, щоби йти у ногу з часом», – наголосив Євген Нищук.

Говорячи про формування бюджету Мінкультури на 2017 рік, Євген Нищук відзначив, що було враховано багато пропозицій відомства, однак запропонований проект бюджету не відображає всіх потреб, які необхідні для реформування галузі. Йдеться не лише про видатки споживання, а й про видатки розвитку, які на сьогодні потрібні та надзвичайно актуальні.

Він також звернувся до народних депутатів із проханням приділити увагу законопроекту «Про Український культурний фонд», який розроблений за участю Мінкультури і незабаром буде внесений для розгляду до Верховної Ради України. Адже він надзвичайно потрібен мистецькій спільноті, українській культурі та Українській Державі.

«Це публічна, прозора система розподілу коштів між

Прес-служба Мінкультури

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

сторінка андрія куркова

■ ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖУРНАЛУ «ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНИ» У ЛЬВОВІ

Руслан Забілий

До львівських читачів і прихильників часопису «Пам'ятки України» приїхали гості з Києва: відомий український письменник, голова видавничої ради Національного газетно-журнального видавництва Андрій Курков та головний редактор журналу, заслужений журналіст України Анатолій Сериков.

Зустріч пройшла невимушено. Андрій Курков висловив думку, що журнал «Пам'ятки України» у новому форматі – дуже актуальний і потрібний, бо зараз практично відсутні популярні часописи про українську історію. Цю думку підтвердив і директор Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького», де відбувалась презентація, відомий львівський історик Руслан Забілий. Він наголосив, що в сусідній Польщі, яка має меншу чисельність населення, можна швидко нарахувати з десяток періодичних видань ілюстрованої історії.

Андрій Гречило

Анатолій Сериков розповів про відновлення традицій видання, новації та плани. Із певною ностальгією згадали присутні презентації журналу у Львові, які відбувалися в Оперному театрі, великих Будинках культури наприкінці 1980-их – початку 1990-их років.

Цікавими були виступи голови Українського генеральничого товариства України Андрія Гречила, генерального директора Національного музею у Львові імені А. Шептицького Ігоря Кожана.

Читачі «Пам'яток України» мали нагоду продовжити передплату на 2017 рік та отримати у подарунок мистецький настінний «Календар українця».

Надія ПАСТЕРНАК
Фото автора

Ігор Кожан

Є велика проблема з невідомими сторінками історії. А сьогодні якимось чином білою плямою стає радянський період, про який треба писати, але сучасні дослідники більше полюбляють XIX, XVIII, XVII століття.

Я гадаю, що ми ще дійдемо до XX сторіччя. Попереду сумний, трагічний ювілей 1917 року... Я дуже радий, що цього року в гарному і змістовному вигляді постав науково-популярний

місячника «Пам'ятки України. Науковий альманах».

Важливо, що редакція «Пам'яток України» приділяє належну увагу і соціальним мережам, провадить у «Фейсбуці» цілу низку актуальних сторінок з історії та культури. За принципом веб-бібліотеки формується контент, де можна знайти альбоми, статті, інколи в іншому форматі, ніж у журналі.

Може, Ви і самі захочете щось написати? Ми ще не далеко відійшли від 1940–1960-их років. Ця історія ще сучасна. Бо

Андрій КУРКОВ

Історія строката, реальна, затребувана

журнал «Пам'ятки України». Очолена Анатолієм Сериковим нова редакція часопису не тільки висвітлює реальну історію – і 1940-их років, і давнішого минулого, але й показує, як можна трактувати чи подавати минушину. Щоб вона була цікава і для тих, хто вже захоплюється історією, і для молоді, яка цікавиться всім і шукає життєві захоплення, а то й орієнтири.

Ще мені дуже приємно, що журнал «Пам'ятки України» виходить регулярно упродовж 2016 року. Сподіваюсь, Міністерство культури й очільник Національного газетно-журнального видавництва Андрій Шекун збережуть цю тенденцію у складний час інформаційної та гібридної війни.

В Україні нині менше, аніж раніше, пишуть про українську історію. Начебто велика країна, і багато населення у нас, немало освічених людей: і літераторів, і вчених... Проте не вистачає, як на мій погляд,

тисячі професійних письменників та не меншого числа авторів, спроможних писати науково-популярні тексти, есеї, нариси про історію.

У своєму комп'ютері я маю електронні архіви, але ніколи до них не заглядаю, бо думаю, що вони вічні. Та, на жаль, за останні роки міняю вже п'ятий комп'ютер. Перші два «накрилися», і я навіть не зміг витягнути з них інформацію.

І тому я дуже добре розумію людей, які замість електронних архівів збирають журнали паперові, і сортують їх не традиційними підшивками, а за історичними періодами. Власники тоді час від часу можуть легко «консультуватися», повертаючись до збережених публікацій, коли з'являється якась інша версія чи інше пояснення певної історичної події.

Адже історія у нас змінюється інколи частіше, ніж уряди. Хоча останнім часом проглядає тенденція до певної стабілізації.

Тому я закликаю Вас, якщо Ви маєте інтерес до історії, цікавитися журналом «Пам'ятки України» і передплатувати його.

Лежать без використання тонни архівів. Фонди Дніпропетровського архіву КДБ, приміром, не вивчають дослідники, а в ньому величезний корпус документів з історії XVIII–XIX століть, визвольних змагань 1917–1921 років. У кожному місті є свій архів із цінними матеріалами.

Мені дуже імponує Львів, тому що це місто належить українській історії і європейській водночас. В архівах Львова можна вивчити історію Центральної чи, як хтось каже, Східної Європи – від Габсбургів до поляків, литовців і до сучасності. Гадаю, львівські архівісти, музейники, культурологи, вчені-історики також активно долучаться до нового видання, анонсованого у передплатних каталогах ДП «Преса», – дво-

є живі свідки, якими можуть бути Ваші дідуся і бабусі. Варто поцікавитись родинними спогадами, зафіксувати їх і, дізнавшись щось цікаве, поділитися з журналом.

Мені припали до душі надруковані в «Пам'ятках України» комікси Володимира Шагали про УПА, про діяльність повстанців під час війни і після неї. Я сподіваюсь, що вони будуть видані окремо і, може, з'явиться нарешті нагода відновити Бібліотеку журналу, розраховану на масового і розумного читача. А що масовий не буває розумним – то це неправда.

Маємо в Україні і масового, і розумного читача. Передплата 2017 – українська патріотична справа, бо знання історії власної культури, як і знання історії власної країни, створює під ногами надійний ґрунт для подальшої щасливої дороги по життю.

На фото: Анатолій Сериков і Андрій Курков

Передплата 2017

1 листопада - 16 грудня

Акція!

Настінний Календар українця одержить кожен, хто передплатить журнал і надішле квитанцію в редакцію

редактор
Христина ДИЧКО

акцент

У ПЕРЕЯСЛАВІ ПОШАНУВАЛИ ПОДВИЖНИКА МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ

Голова НСКУ Олександр Реєнт вручає премію заслуженому працівнику культури України Ларисі Годліній

У жовтні в Переяславі-Хмельницькому, що на Київщині, вже в'яте відбувся Всеукраїнський історико-культурологічний форум «Сікорські читання», присвячений пам'яті видатного музейного діяча Михайла Сікорського.

Захід було організовано у тісній співпраці колективів ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», Національної спілки краєзнавців України, Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» та ГО «Переяславський Скарб». Під час форуму відбулося одразу кілька важливих культурних подій. Зокрема, вже вчетверте голова НСКУ Олександр Реєнт вручив премію імені Героя України М. Сікорського. У 93-ю річницю з дня народження видатного діяча її лауреатами стали: декан факультету політології та права Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова Богдан Андрусишин, директор Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН Віктор Вергунов, директор музею «Освіта Прикарпаття» Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника Андріян-Юрій Угорчак, директор Манастирського краєзнавчого музею Петро Хомич, директор Рокинівського музею історії сільського господарства Олександр Середюк та історик-етнограф Лариса Годліна.

По завершенні цієї урочистої події у конференц-залі університету відбулася презентація краєзнавчого видання «Село Андруші на Переяславщині». В його основу покладено робочі нотатки письменника, етнографа та краєзнавця Дмитра Косарика, що проживав у цьому населеному пункті у 50-их роках ХХ століття, до затоплення водами Канівського водосховища. Також у межах програми заходів V Всеукраїнського історико-культурологічного форуму «Сікорські читання» у Меморіальному музеї Г. Сковороди НІЕЗ «Переяслав» відбувся круглий стіл «Краєзнавство Переяславщини: дослідження, проблеми, постаті».

Оргкомітет цьогорічного форуму висловлює щирі подяку за сприяння в організації його роботи всім, хто долучився до пошанування пам'яті творця переяславських музеїв М. Сікорського: народному депутату Сергію Міщенку, краєзнавцю та меценату Михайлу Гичу; інформаційним партнерам заходу: ВБФ «Журналістська ініціатива», ТРК «Альта», газеті «Вісник Переяславщини», редакції наукового часопису «Краєзнавство» та газеті «Культура і життя».

Тарас НАГАЙКО,
кандидат історичних наук, член громадської ради при
Міністерстві культури України

Коли промовляє історія...

Христина ДИЧКО

Майже сотню років тому на Черкащині мужні повстанці Холодного Яру боролися за звільнення України від московського загарбника.

Нині, воюючи із тим самим ворогом, ми вчимося у холодноярівців героїзму, витримки, беззаперечної віри в перемогу. Ми повернулися за козацькою люлькою, про яку писав Юрій Горліс-Горський, славетний «Залізник», автор роману «Холодний Яр».

Василь Шкляр

І сьогодні українці ще мають унікальну можливість торкнутися живих спогадів про письменника, старшину УНР Ю. Горліс-Горського, донька якого зараз робить усе можливе, щоби правдива пам'ять про її батька збереглась у країні, за яку він боровся. Серед заходів у різних містах – 28 жовтня відбулася зустріч із Ларисою

Горліс-Горською і в Києві, в Будинку письменника.

Розпочався вечір словами із автентичного роману «Холодний Яр» у виконанні актора театру і кіно, режисера Олександра Ігнатюші. Організатори також представили документальний фільм «Холодний Яр. Воля України – або смерть» режисерки Галини Химич.

Кандидат історичних наук, співробітник відділу Української революції 1917–21 років Інституту історії України Віталій Скальський розповів, що історія Холодного Яру не обмежується періодом визвольних змагань початку минулого століття, а починається ще з часів козаччини. Та жодна влада цілком так і не змогла опанувати цю територію.

Особливим гостем вечора зустрічі став письменник Василь Шкляр, автор бестселера про повстанців Холодного Яру «Залишенець. Чорний ворон».

«Холодний Яр» Ю. Горліс-Горського давно треба було ввести у шкільну програму, – вважає пан Василь. – Хтось сказав: напевне, після «Кобзаря» жодна книжка не зробила такого глибокого сліду у свідомості українця. І на цю думку пристаю. Письменник описав так званий романтичний період боротьби. З тієї крапки, яку поставив Горліс-Горський, я спробував продовжити історію Холодного Яру...»

Про непросту ситуацію навколо створення Національного парку «Холодний Яр» розповів Дмитро Іванов, журналіст, член ГО «Національний екологічний центр України».

Ведуча вечора Єлизавета Тарасова

Справжньою окрасою заходу став виступ Лариси Горліс-Горської. Багато праці та сил вона покладе за дня популяризації творчості Ю. Горліс-Горського.

«Я вирішила написати і свою історію, – поділилася пані Лариса. – Як шукала свого батька, що сталося, коли приїхала до України і довідалась про нього...» Пані Лариса порівнює батька із супергероєм – і це дуже зворушує, адже вона ще маленькою дівчинкою стала напівсиротою, тож образ Ю. Горліс-Горського у неї формується із дитячих уявлень, розповідей інших та документальних свідчень.

Л. Горліс-Горська, окрім власної книги та роману «Холодний Яр», представила й інші видання творів батька. Присутні також мали можливість поспілкуватися з нею.

Виступив і координатор проекту «Збережемо літературну спадщину Ю. Горліс-Горського», перекладач книги «Козак із зірок» Л. Горліс-Горської – Богдан Горбовий.

Про те, яке значення має історія Холодного Яру для сучасних націоналістів, розповів письменник, доброволець, голова УВО Борис Гуменюк: «Наша війна триває сто років – і не припиняється. І ворог той самий. Та знову невіра у власні сили, у власне військо... Але ми можемо цього разу перемогти, раз і назавжди вирішити це одвічне російське питання. Українське чоловіцтво зараз до цього готове».

Завершилася зустріч виступом співака, композитора, бандуриста, народознавця Живосила Лютого. Ведучою вечора була чарівна Єлизавета Тарасова.

Лариса Горліс-Горська

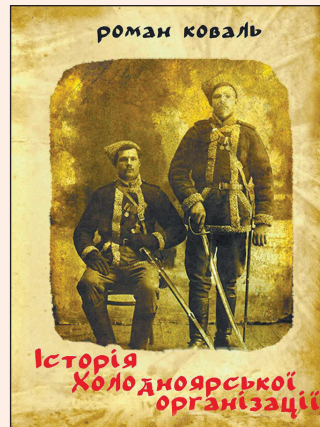
Захід відбувся за сприяння та підтримки Національного газетно-журнального видавництва та його генерального директора Андрія Щекуна, Незалежної медіа-профспілки України. Ініціатор та організатор зустрічі – піаністка і волонтерка Людмила Чичук.

Фото Романа РАТУШНОГО та Костянтина ЗОЗУЛІ

«Історія Холодноярської організації»

У серії «Отаманія ХХ століття» бібліотеки Історичного клубу «Холодний Яр» вийшла восьма книжка під назвою «Історія Холодноярської організації».

Її автором є відомий дослідник Роман Коваль. В анотації до книги читаємо: «Витоки Холодноярської організації слід шукати в ХІ ст. у дружині смілянського воєводи Мирослава, в добу Богдана Хмельницького, гайдамацьких рухах ХVIII–ХІХ століть,

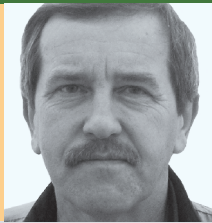

«Київській козаччині» середини 1850-х рр., «Чигиринській змові» й «Тасмній дружині» 1870-х рр., «Чігіринських аграрних волонтерів» 1905-го, Українській народній обороні в добу Першої російської революції та у Вільному козацтві, відродженому одразу після Лютневої революції 1917 року, а продовження Холодноярської організації – в козацько-селянських повстаннях 1918–1930-х рр. за право жити самостійним життям на рідній землі».

Книжку завершує розповідь про нове покоління борців, яке підняло холодноярський прапор боротьби. Автор згадує героїв АТО, чимало з яких взяли собі за позивні псевдо героїв-холодноярців. Окрім того, у складі полку «Азов» веде боротьбу танковий батальйон «Холодний Яр» (10 танків).

Слава Холодному Яру, який став символом боротьби за національну Україну!

Прес-служба Історичного клубу «Холодний Яр»

редактор
Сергій ЛАЩЕНКО

ідентичність

■ ПЕРША ПОДОРОЖ ЗА ТРИДЦЯТЬ РОКІВ

У суботу рано-вранці від причалу № 11 Київського річкового вокзалу – в бік Чорнобиля на швидкісній «Ракеті» на підводних крилах відправилась цікава за своїм складом делегація. Були тут сталкери Чорнобиля, що проводять екскурсії в зону відчуження, відповідальні співробітники Державного агентства з управління зоною відчуження, представники бізнесу з екологічної енергетики та з міжнародного туризму і журналісти. А збрала цю строкату компанію нагода пропливти по Дніпру-Славути до Київської ГЕС, а далі по безмежному Київському морю аж до гірля ріки Прип'ять, до кордону Чорнобильської зони.

Це – перша дослідницька «натурна спроба» започаткувати в майбутньому регулярні туристичні рейси до Чорнобильської зони, до міста-привида Прип'яті та розташованого поблизу місця світового апокаліпсису – Чорнобильської АЕС. Наша захоплива подорож по Дніпру стала першою за понад 30 років – відколи після аварії на станції виникла закрита тридцятикілометрова зона і туди перестали ходити пасажирські судна.

Подорож на досить комфортабельній «Ракеті» відрізняється від подорожі на звичайному судні. Насамперед швидкістю, що втричі більша за звичайну і досягає за сприятливих погодних умов 90 км/год., а ще відсутністю так званої хитавиці, яка призводить часто до з'яви у пасажирів на суднах без підводних крил симптомів «морської хвороби».

Легенькі постукування хвиль об днище нагадували зрідка, що ми все-таки перебуваємо на воді, а не мчимо на таксі не дуже рівною місцями дорогою...

За словами гіда-«сталкера» з організації «ЧОРНОБИЛЬ ТУР» Сергія Мирного, ціллю першої поїздки була оцінка часу та комфортності переходу по Дніпру до кордону зони, виявлення потенційно проблемних місць нового типу туризму. А перспективна мета – організація в наступному році водних турів у Чорнобильську зону, надзвичайно привабливу для зарубіжних і вітчизняних туристів, які прибудуть на «Євробачення 2017» до Києва. Як розповів Сергій, у зоні відчуження, окрім як у 10-кілометровій зоні навколо самої ЧАЕС, радіаційний рівень за минулі три десятиліття практично зрівнявся з природнім фоном...

Наша подорож була напрочуд приємною, і не лише тому, що пройшла на одній з двох відновлених «Ракет», котрі зараз возять на прогулянки по Дніпру киян та гостей столиці, але й завдяки чуйності та увазі до гостей її екіпажу на чолі з капітаном Миколою Жданом, залюбленим у швидкісний флот.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Сергій ЛАЩЕНКО

Війна на Донбасі змусила нас під іншим кутом зору подивитися на поезію, музику і живопис.

Адже так чи інакше, творчі люди вимушені визначитися, на чиему вони боці, і відповідно творити. Нещодавно у столичному видавництві «Люта справа» вийшов графічний роман Сергія Захарова «Діра». Критики назвали цю річ «мистецьким вироком» донеччанина так званим ДНР та ЛНР.

СУЧАСНІ «МОЛОДОГВАРДІЙЦІ» ПРОТИ СЕПАРАТИЗМУ

Створений художником арт-проект «Мурзилка» заповнив Донецьк карикатурами на представників окупаційної влади. У Сергія був короткий період відносно успішної підпільної діяльності. «Я вирішив висловити свою позицію тією мовою, якою володію. Ми робили фігури бойовиків у повний зріст на фанері. Вони показували всю суть прихильників ДНР, – каже художник. – Розвішували їх у центрі міста. Фотограф був потрібен для того, щоб фіксувати це, адже зрозуміло, що роботи довго висіти не будуть. Їх через годину зривали...»

Потім Сергія Захарова вихували місцеві «спецслужби», схопили, довго тримали у підвалі, нещадно били, кілька разів імітували розстріл. Вийшовши з катівні, художник намалював те, що відбувалося з ним та іншими полоненими, а письменник Сергій Мазуркевич записав усе зі слів Захарова.

Сергій Захаров. «Діра»

Сергій Захаров

Незважаючи на всі жорстокі випробування, документально змальовані у книзі, автор впрямую впевненість у майбутньому й активно працює у творчій царині. Поруч із Сергієм завжди приємно бути: він скромний, постійно налаштований на роботу, водночас повсякчас готовий відгукнутися, якщо до нього звертаються з пропозиціями десь виступити чи просто зустрітися за філіжанкою кави.

Минулого року, коли я бачився із Сергієм, мені здалося, що він налаштований надто оптимістично, адже вірить у швидке повернення окупованих територій Донбасу. Тепер же художник стриманіший у прогнозах, та все ж вірить, що Україна поверне собі не лише всю територію Донбасу, але й анексований у 2014 році Крим.

Мимоволі ловлю себе на думці: побільше б таких художників в Україні! І що б там не казали про певні проблеми, які виникають у зв'язку з великою кількістю внутрішньо переміщених осіб, – Донецьк із від'їздом Захарова чимало втратив, а ось Київ навпаки – надбав.

ВЧИТЕЛЬКА УКРАЇНСЬКОЇ НА МУРАЛІ ЯК СИМВОЛ НЕСКОРЕНОСТІ НАЦІЇ

Отже, війна породжує нових героїв олівця і пензля. І державні кордони тут мало що вирішують. Австралійський художник Гвідо ван Хелтен намалював мурал на одному з будинків у Авдіївці, на якому зобразив портрет місцевої вчительки української літератури. Вона не покинула рідні краї і не залишила улюблену справу. Автор створив мурал на будинку, біля якого в результаті обстрілів у 2014 році важко поранили її чоловіка...

«Це портрет вчительки середньої школи в Авдіївці, вона викладає українську літературу. Під час обстрілу Авдіївки її чоловіка важко поранило в двадцяти метрах від цього місця, де зображена фреска. Сам будинок розташований перед «зеленкою», за якою перебувають сепаратисти. Ця робота несе в собі величезну силу у виразі обличчя цієї людини, її мета – привернути увагу світової громадськості до території, де щодня лунають вибу-

Гвідо ван Хелтен

хи мінометів. Протягом двох днів, поки ми малювали, по українській території у двох кілометрах від нас було скоєно понад сто ударів», – транслювали українські ЗМІ слова Гвідо ван Хелтена. І це приємно, що прогресивна світова громадськість (представлена в описаному випадку художником з Австралії) не забуває про наші проблеми і намагається в міру своїх сил допомогти українському Донбасу.

ОСТРІВЦІ ОПОРУ У ПОКИ ЩО «ЛОЯЛЬНОМУ» МІНСЬКУ

Здавалося б, у сусідній Білорусі спокійно і війни немає. Проте далеко на всі с'ябри в захваті від силою нав'язаної концепції «дружби» з Росією. Багато хто з них усвідомлює, що зі сходу завжди йде загроза: якщо і не прямої окупації, то вже точно – несвободи. Щось на зразок українського опору на Донбасі нещодавно було зафіксовано у білоруській столиці.

На одному з муралів зобразили дівчинку з вінком на голові та гербом Москви на грудях і хлопчика з гербом Мінська і з букетом у руках. Тепер малянок доповнили... колючим дротом. Білоруське «Ра-

діо Свобода» повідомило, що «правки» були внесені вранці 23 жовтня – з використанням підйомника. Люди не звертали увагу на те, що під стіною стояв підйомник, на якому працював чоловік у комбінезоні. Так ось, зараз у букеті, який тримає в руках хлопчик, а також у вінку на голові дівчинки з'явилися красиві, художньо вписані... колючки. Очевидно, колючий дріт символізує білоруську несвободу і несправжність такої «дружби».

Автор доповнення повідомляє, що зараз у графіті з'явився хоч якийсь сенс: «Врятувати? Те, що мертве, померти не може. Але сенсу додати вийшло».

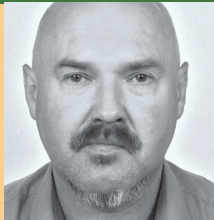
Керівник відділення стріт-арт художників Signal Олег Ларічев імені художника не назвав, але пояснив, що той вклав у свою роботу таке пояснення: «Якщо держава взялася за стріт-арт, нехай приймає правила гри».

«Мене хлібом не годуй, дай тільки розповісти концепцію своєї чергової роботи. Нехай свобода трактувань цього жесту буде повною і безмежною, не хочу обмежувати її своїми якимись заявами. Якщо їй подобається така версія, як озвучено вище, то нехай буде так, я не проти – несвободи у нас і справді майже стільки ж, скільки свободи», – йдеться в коментарі неназваного автора.

Сподіваюся, і в обласних центрах Білорусі, й у Києві, Львові, Харкові, Запоріжжі, Дніпропетровську – віднині побільшає художників креативних і патріотичних. Самі б ми ще довго «розкачувалися», але чинний президент Росії Путін неабияк допомагає українцям і білорусам виховувати патріотів.

Мурал у Мінську

редактор
Сергій БАХІН

культура і війна

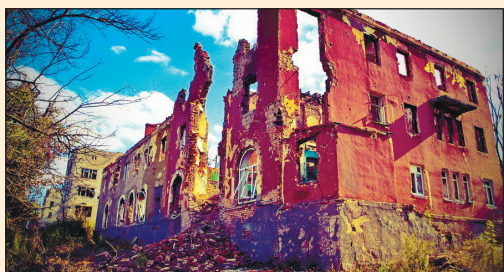
■ ПЛЮРАЛІЗМ ДУМОК

Квіти на могилі перших АТОшників

Уперше в історії міста Слов'янськ спостерігається плюралізм думок. У теперішній міськраді вже немає одноголосного схвалення, що був притаманним для колишніх скликань, у яких брали участь винятково «регіонали», близькі до них комуністи і «вітренківці». . . Із 36 депутатів нинішнього депутатського корпусу – 24 представляють «Опоблок», а решта – ще чотири фракції. І якщо раніше місто з його грошовими потоками регулювала «Партія регіонів», то нині немає чіткого «регулятора». . . У місті, як у всьому регіоні, з'явилося кілька нових демократичних інститутів, а Олег Зонтов нині заступник голови Громадської ради при Донецькій облдержадміністрації.

Сучасні культурні тенденції сягнули і Слов'янська. Нещодавно тут було відкрито територію вільного простору – платформу ініціатив «Теплиця», де

Наслідки вторгнення диверсантів

відразу почала збиратися «просунута» молодь зі своїми ініціативами. Не забарилися й закордонні гранти для розвитку демократії у місті: як від євроспільноти, так і від окремих країн. Представники Європи намагаються влаштувати у місті культурні ініціативи, розраховані насамперед на молодь.

Варто зазначити, що Слов'янськ має давні культурні традиції. Тут минуло дитинство видатного українського баритона Юрія Богатикова. У Слов'янському районі народився легендарний режисер і актор Леонід Биков. Також уродженцем міста є автор знаменитого «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю. . .» Михайло Петренко. Під час зустрічі Михайла з Тарасом Шевченком – Кобзар особисто переписав до нотатника вірші, які йому дуже сподобалися. За словами журналіста Віктора Скрипника, 2017-ий рік Слов'янськ планує присвятити пам'яті свого видатного земляка – з нагоди відзначення 200-ліття від дня народження М. Петренка.

Місце блок-поста, на який напали танки сепаратистів

Сергій БАХІН

Нині у Слов'янську тихо... Хіба що зграї школярів створюють легкий гамір та весільні кортежі відносно голосно рухаються вулицями.

А так життя у 115-тисячному місті розмірене. Втім, військові, котрі де-не-де потрапляють на очі, своєю появою відразу нагадують: місто не спить, а теперішній спокій – оманливий.

СИМВОЛ АТО

До весни 2014 року більшість пересічних українців якщо і чула про Слов'янськ, то переважно як про бальнеологічний курорт. Або ж через його недалеке розташування від Святогірського монастиря-лаври, котрий став набагато більш «розкручений» останнім часом. . .

У середині квітня 2014-ого спокійне життя аполітичних слов'янців різко обірвалося – через захоплення російською терористичною групою Стрелкова-Гірка місцевого відділку міліції. Як розповів теперішній активіст слов'янської громади Денис Бігунов, уся диверсантська група налічувала лише 12 осіб, але охочих чинити опір – серед місцевих міліціантів було небагато. Тож через кілька годин Гіркин без єдиного пострілу захопив (чи віддали без бою?) і місцеве управління СБУ, де було чимало зброї. І того ж дня – 12 квітня – місто опинилося під владою бандформування. Саме відтоді почався відлік захоплення Донбасу росіянами та місцевими сепаратистами. А Слов'янськ став першим окупованим містом.

Про події того часу Бігунов розповів журналістам з усіх кутків України, котрі через два з половиною роки – завдяки організаціям «Інтерньюз-Україна», «Товариство Лева» і польському Фонду міжнародної солідарності – відвідали Слов'янськ. Що змінилося за цей час у місті, як містяни пережили окупацію, як вони отямалися від тих потрясінь – репортери дізналися від безпосередніх учасників подій.

Під час екскурсії містом показали площу, де збиралися перші протестувальники на стихійний мітинг проти диверсантів, ризикуючи своїм здоров'ям і навіть життям (за кілька годин перед мітингом проукраїнські активісти «прочесали» місцевість і знайшли у кущах перед площею пляшки із запальною сумішшю). Прихильники Української Держави були розрізненими у своїх діях і до тих подій мало знали про існування одне одного. Але таки спромоглися зібрати досить багатолюдний мітинг. . . Між іншим, нині площа позбулася пам'ятника Леніну в рамках декомунізації, і ніхто не виступив на захист колишнього ідола.

За словами Бігунова, за три місяці окупації місто, що було на лінії вогню, обезлюдніло: залишилися хіба що хворі та старі, а також військові найманці з усіх теренів екс-СРСР, котрим платили по 200 гривень на день; а ще місцеві безхатченки-алкоголіки, так звані «ополченці», яким у перший же день роздали зброю. . . У Слов'янську майже три місяці розташовувався штаб Гірка, а саме з околиць містечка розпочалася трагічна сторінка АТО, коли у перші ж години загинули у засідці українські спецназівці. На думку місцевих, хтось із високих українських кабінетів заздальгідь попередив диверсантів про напрям руху бійців. Нині на місці загибелі військових завжди лежать живі квіти. Ще одне трагічне місце Слов'янська – колишній український блокпост, на який увірвалися два ворожих танки. Тоді загинуло 5 наших солдатів і чимало було поранено.

Український форпост на Донбасі

Блок-пост, що залишився після подій у Слов'янську в 2014-ому

Найганебніше в цій ситуації те, що місцеві патріоти попереджали українське військово-керівництво про танки, але реакції не було, рядових бійців залишили напризволяще. Втім, навіть у таких умовах один із танків вдалося знешкодити.

Побачили журналісти й комплекс великих будівель колишньої психлікарні, де за сілі диверсанти, зокрема, загін сумнозвісного «Мотороли». Як розповів Бігунов, на той час бійовик іще не був таким популярним, але вже відомим. Нині розтрощені ряди будівлі не підлягають відновленню, стоять пустою неподалік від траси. Можливо, колись там зроблять музей. У більш мирний час. Ще один символ того лихоліття – прощитий кулями наскрізь великий напис «Слов'янськ» при в'їзді у місто.

Найганебніше в цій ситуації те, що місцеві патріоти попереджали українське військово-керівництво про танки, але реакції не було, рядових бійців залишили напризволяще. Втім, навіть у таких умовах один із танків вдалося знешкодити.

Побачили журналісти й комплекс великих будівель колишньої психлікарні, де за сілі диверсанти, зокрема, загін сумнозвісного «Мотороли». Як розповів Бігунов, на той час бійовик іще не був таким популярним, але вже відомим. Нині розтрощені ряди будівлі не підлягають відновленню, стоять пустою неподалік від траси. Можливо, колись там зроблять музей. У більш мирний час. Ще один символ того лихоліття – прощитий кулями наскрізь великий напис «Слов'янськ» при в'їзді у місто.

ВІДНОВЛЕНИЙ СЛОВ'ЯНСЬК

На початку липня угруповання Гірка, яке у свої кращі часи налічувало 4 тисячі бійовиків, танковою колонною (ще питання, яким чином російські танки потрапили у цивільне

місто?) спокійно перебралося зі Слов'янська й окупувало Донецьк. У полишеному місті залишилися пошкодженими всі комунікації: не було води, електроенергії, світла, їжу готували на ватрах на вулиці. Відновлювати життєдіяльність довелося кілька місяців, – розповів єдиний тодішній опозиційний депутат міськради Олег Зонтов. Саме йому судилося виконувати обов'язки місцевого голови і наводити лад разом з однодумцями. Допомогали усі: щось виділила держава, чимось допомогли волонтери (зокрема, відновлювали розбомблене житло), а 800 тисяч євро надав Євросоюз, – як пише у своїй книжці місцевий журналіст і краєзнавець Віктор Скрипник, котрий на власні очі бачив увесь жах окупації.

Наразі місто виглядає чисто й ошатно, хоча кілька барикад залишили – мабуть, для пам'яті нащадків. Із часів окупації відчутно змінилася й ментальність містян. Колись місто вважалося «ватним», але тепер антиукраїнських настроїв уже не видно.

За словами Бігунова, близько 30% населення займає активну проукраїнську позицію, більшість слов'янців – аморфна маса, що сповідує принцип «аби не було війни», а прихильники «русского мира» зачалися, і гучних акцій від них не чути. Таким настроєм посприяв відхід багатьох сепаратистів зі Слов'янська, а з іншого боку – поява патріотично налаштованих переселенців із «того боку» Донбасу. Нині – це чи не найбільший форпост України на півночі Донеччини.

 Фото Олександра ВЕЛЬМОЖКА,
 м. Одеса

Саме цей відділок міліції у Слов'янську став першою жертвою Гірка

редактор
Роман РАТУШНИЙ

фотокраїна

Тетяна Москаленко – український фотограф

Роман РАТУШНИЙ

Легко бути патріотом в Україні, важко любити свою країну за її межами, а ще важче залишатись українцем на території, що була окупована ворогом.

Тетяна Москаленко залишилась громадянкою України, хоча і до сьогодні живе в Криму. Ба більше, з 2014 року почала говорити українською, і до того ж такою, що можна зробити висновок, ніби вона нею розмовляла чи не з самого народження. Сьогодні читачам хотів би розповісти про кримського фотографа, точніше фотографіню Тетяну Москаленко.

Фотографією зацікавилася ще в дитинстві, коли їй батьки на восьмиріччя подарували фотоапарат – «Смена 8». Батько – військовий, який займався фотографією професійно, – навчив доньку обробляти тоді ще чорно-білу плівку, друкувати у темній кімнаті перші свої фотознімки. І хоча він мав справу з репортажною зйомкою, їй улюбленим жанром була портретна фотографія, донька віддала перевагу пейзажній зйомці.

Згодом в арсеналі молодшої фотографині з'явився фотоапарат «Зеніт», який у часи Радянського Союзу був чи не вершиною мрій фотоаматора. Нова камера, нові можливості і, звичайно, новий і якісний рівень у творчості. Коли обікрали квартиру (як кажуть, немає бід, щоб на краще не вийшло), придбала цифрову камеру.

«Хоч я знімала протягом тривалого часу на плівку, – розповідає Тетяна Москаленко, – я без жалю перейшла на цифрову фотографію. Незважаючи на те, що аналогова фотографія має свій шарм, але цифрові технології дали можливість розкрити себе більше як автора пейзажного фото. Саме нові технології у цій галузі змусили мене рухатися далі та виробити свій особистий почерк в українській фотографії».

Тетяна Москаленко не любить показувати або ж викла-

дати у «Фейсбуці» фотознімки за принципом «я тут був», «я на фоні»... Вона постійно повертається до свого архіву світлин і свідомо доводить до технічної досконалості знімки, які найкраще передають той настрій пейзажів, куточків природи, моря, який панував під час зйомки. Для портретиста головне – відтворити стан душі, а для неї – стан природи. Можливо, такий глибокий підхід вона перейняла від батька, який намагався у портреті передати весь внутрішній світ людини, котру фотографував. Тетяна повертається до своїх знімків і через пейзажі передає власні почуття – любов, тугу, надію.

Усю гаму людських переживань, як вона вважає, можна передати через зйомку краєвидів. Окреме дерево або ж небосхил із хмарами, веселкою, що їх звичайна людина може і не помітити, в руках майстра перетворюються на вибагливу і безмежну палітру кольорів, тональностей, об'ємів, виражених у зображеннях.

«Останнім часом я не знімаю, – ділиться майстриня. – Щоб зробити художні фото, а не документацію об'єкта, потрібно розслабитися, злитися з навколишньою природою, а зараз це для мене неможливо. Ідеш із камерою на об'єкт, а назустріч тобі бронетранспортер або ж озброєні люди в камуфляжі. Після цього романтичний настрій зникає і я відчуваю, як мій контакт із навколишньою красою – гірським пейзажем чи морем – просто зникає. Крим – як унікальна пам'ятка природи – зникає на очах. Це проявляється у банальних, здавалось

би, речах: там, де були зони відпочинку – купи сміття, пропадають заповідні закутки Кримського півострова...»

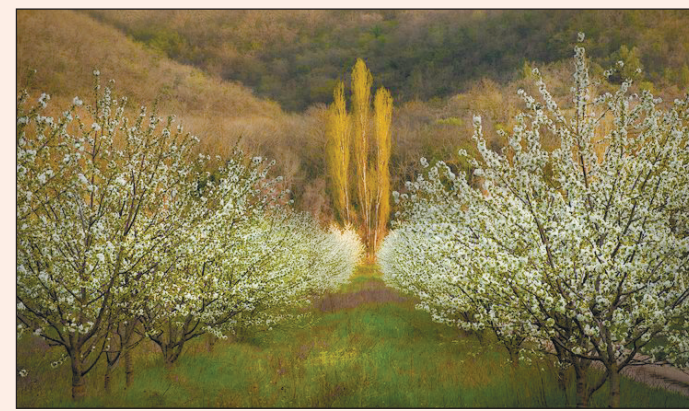
Для Тетяни Москаленко було справжньою трагедією, коли Малий каньйон Криму (про Великий каньйон знають усі) практично перестав існувати. Водоспад у цьому диві природи обрушився. До анексії були плани з його реконструкції, а сьогодні про нього вже навіть ніхто і не згадує.

Крим – знахідка для фотографа. Тут на кожному кроці можна побачити розкішний пейзаж, який і не сподівався знайти. Але втрата будь-якого мальовничого куточка з часом призведе до катастрофи: зміниться обличчя півострова, його ментальність, природність. За два роки у кримському пейзажі багато змінилось, він вмирає. Якби це був природний процес, то це відбувалося б достатньо довго у часі, а

поновлена глядачами і друзями фотографа, – «Кримський тризуб».

«Для кримчан, для тих, хто залишився, головне – щоб про них не забули. На півострові люди стали добровільними в'язнями. Я і мій чоловік – зберегли громадянство України. Я почувалася найщасливішою людиною, коли камера була в руках і я могла знімати й отримувати колосальне задоволення від зробленої роботи», – розповідає фотомисткиня.

У планах авторки – зняти колекцію фотографій, де образ моря був би співзвучний з музикою, а точніше з різними видами танцювальних мелодій – вальсу, танго, полонезу тощо. Можна не сумніватися, що вона зможе реалізувати цю ідею і вкотре потішить глядача своїми роботами. Здавалось би, що на цьому можна було б закінчити розповідь про Тетяну Москаленко, але...

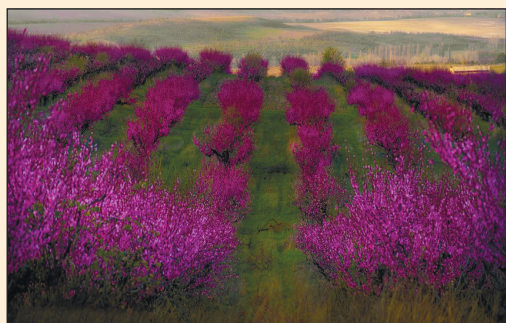
«Черешневий сад» – «Кримський тризуб»

зміни проходять навіть для ока досить швидко, і не на краще.

«У душі повинна бути гармонія, – каже фотографиня, – а її немає. У мене все настільки болить, що я не можу взяти камеру до рук. Знімати «чорнуху» не вмію і не хочу. Кажуть, зараз модно фотографувати беззатченків, їх, до речі, стало чомусь ще більше, але це не моє».

Для друзів фотознімки Тетяни Москаленко – це не просто гарні сувенірні поштівки. Для них кожна світлина Тетяни – символ, в який хочеться вірити і зберегти для себе. Наприклад, у роботі «Черешневий сад» більшість побачили тризуб, символ України. Так з'явилась друга назва, запро-

Переглядаючи сторінку фотографині у «Фейсбуці», я побачив її нові роботи. Можу сказати, що не був здивований ними. Поруч із пейзажними фотографіями з'явилися фотопортрети – не тільки рідних і близьких, але й людей незнайомих. Чому не був здивований? Бо те, що з дитинства закладено в кожному з нас, рано чи пізно проросте щедрим урожаєм. Тому переконаний, що ми ще будемо говорити про Тетяну Москаленко як про відомого кримського фотографа-портретиста. Хоча, напевно, правильно було б написати не тільки кримського, але передусім українського фотографа. Україна чекає нових фоторобіт від Тетяни.

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

україна і світ

Українець, народжений у Боснії

■ З БАТЬКІВЩИНОЮ У СЕРЦІ

Коли людина опиняється далеко за межами рідної землі, у неї прокидається ностальгія за Батьківщиною. Був в Україні художник Олекса Булавицький, якому через певні обставини довелося емігрувати до Канади. Там, за океаном, його не покидали думки про рідний край, тому він із натхненням зображував на полотнах знайомі мальовничі краєвиди. Роботи митця відображають традиції та напрямки українського і світового живопису другої половини ХХ століття.

Днями в Національному музеї української діаспори відкрилася виставка робіт Олекси Булавицького під назвою «Земля надії».

Коли вперше бачиш полотна митця, огортає дух спокою. Вони наче переносять у затінок пишних дерев, до старої бабиної хати та в розкіш золотистих пшеничних полів. Так може творити лише ностальгія в душі художника. Здається, ніби в кожному мазку ховається туга за Батьківщиною, за рідною оселею та чудодійною українською природою. Навіть через малюнки передається м'яке світло, тепле повітря, затишність і мальовничість українського села. Картинам художника притаманні риси імпресіонізму.

Олекса Булавицький. «Хата із кринцею»

Україна була провідною темою у творчості Олекси Булавицького. За допомогою полотен та фарби він висловлював свої почуття.

«Роботи Олекси Булавицького – це справжнє мистецтво, якого зараз так не вистачає. Це глибока традиція українського живопису, сильне відчуття ролі українського народу. Він був дуже працездатним та вимогливим до себе, володів високим рівнем ліричного пейзажу, і це відчувається в його картинах», – зазначила куратор виставки та провідний науковець Наталя Білоус.

Поряд з українською тематикою на виставці представлені й американські пейзажі. Серед них – «Рибальські човни» (Глостер, штат Массачусетс) та «Флорида. Мексиканська затока». Споглядаючи краєвиди різних країн, можна побачити їх кардинальні відмінності і настрої. Чимало картин художник передав до України. Вони стали основою новоствореного музею.

Олекса Булавицький родом з Умані. Поїхавши до Канади, він віднайшов перші поселення українців на «вільних землях» і зафіксував старовинні осередки національної матеріальної культури. За декілька сезонів протягом 50–70-х років в околицях міста Вінніпег він створив понад 50 картин та етюдів. Саме тут перші канадські українці отримали від уряду наділ-«гомстед» та почали обробляти, засювати зерном цю землю, не забуваючи, проте, віру своїх предків та народні традиції. На далекій землі, серед хуторів Сірко, Долина, Олесків, Шевченко, Нью-Київ, художник начебто знову віднайшов для себе Україну, неповторні риси якої збереглися на його полотнах.

Оксана БРУСКО

Під час Всесвітнього форуму українців працівники Національного газетно-журнального видавництва мали нагоду познайомитися з надзвичайно цікавим чоловіком, українцем із Балкан Андрієм Гевкою.

Андрій Гевка народився 1958 року в Боснії і Герцеговині. Уже в дитинстві шанував написане слово і був пристрасним слухачем різних історій від людей похилого віку. Відтоді і дотепер – не байдужий до історії рідного краю, свого коріння. Закінчив Педагогічну академію і філософський факультет у місті Любляна (Словенія). Професор сербської, хорватської і словенської мов. Засновник Товариства українців «Карпати» в Республіці Словенія. Зараз – голова українського товариства «Любляна-Київ».

Цікавиться «малюванням» людського життя. Його праці публікуються у різних літературних журналах. Автор кількох книжок поезії і прози. У листопаді 2010 року в Люблянці побачив світ пісенник «100 найкращих українських пісень» словенською мовою в перекладах Андрія Гевки. Пісні розділені на вісім розділів: авторські і народні романси, історичні, козацькі, патріотичні, романтичні, жартівливі, про жіночу долю та обрядові, дитячі й колоскові. Добір пісень, які переклав Андрій Гевка, здійснив львівський журналіст Юрій Атаманюк.

«Культура і життя» пропонує до Вашої уваги

Пам'ятний знак на честь заснування 1907 року першої української читальні-бібліотеки «Просвіта» на Балканах

Андрій Гевка

інтерв'ю Юрія Атаманюка з Андрієм Гевкою, записане під час перебування у нашій редакції.

– **Пане Андрію, розкажіть, будь ласка, звідки походить Ваше коріння.**

– Я народжений у Боснії. Мої прадіди переїхали туди 1890 року з Бережанщини Тернопільської області. Тоді ми жили в одній країні – Австро-Угорщині. У ті часи була велика пропаганда їхати до Боснії, як казали, до Бога за хребтом. Але в результаті виявилось, що в Боснії було набагато гірше, ніж у Бережанах, але вже не було можливості повернутися в Україну. Мої батьки (тато уже покійний), які народилися в Боснії, жодного разу не були в Україні. Зате я понад 10 років тому вперше приїхав до села, звідки походить моє коріння.

– **У Вашій сім'ї спілкувалися тільки українською мовою?**

– До сьомого року життя я не знав сербської мови, адже

спілкувалися тільки українською. Коли пішов у перший клас, почав вивчати сербську. Писати і читати українською теж навчився від батьків.

– **Розкажіть коротенько про село Селіште, в якому Ви народилися і вирости.**

– Село розташоване у Республіці Сербській (автономія) – у складі Боснії. Раніше була Австро-Угорщина, котра захопила Боснію. До того в селі жили турки. Коли Австро-Угорщина анексувала Боснію, турків вигнали в турецьке село, а на їх місце поселили українців. Тоді п'ять священиків йшли по селу й освячували його, а на кожному кутику ставили хрести. Дотепер у селі є п'ять хрестів.

– **Оскільки це було українське село, то, мабуть, співвітчизники часто зустрічалися, плакали свої рідні традиції...**

– Українці сходилися до купи при найменшій нагоді. Українські пісні було чути з горба на горб. Співаєш тут, а на іншому боці відспівують. Під час таких зустрічей розповідали також українські казки, яких я доскоchu наслухався і пам'ятаю дотепер. І так із покоління в покоління українці передавали своїм дітям пісні, казки, вірші тощо.

– **Українці принесли зі собою, мабуть, не тільки власні традиції, але й спосіб господарювання?**

– Так, ми принесли сербам сільськогосподарську культуру. Коли українці поселилися в Боснії, то серби багато чого побачили вперше. Ми вміли краще косити траву, сіяти

зерно, вирощувати картоплю і доглядати пасіку. Сербі не вирощували льону. У них був набагато нижчий рівень ведення сільського господарства, ніж в українців. Сербі дуже цінували вміння українців і радо його переймали. А ще вони цінували те, як українці вміють відпочивати після важкої праці. Бувало, що серби вивчали і співали українські пісні та навіть ходили до нашої церкви.

Часто вони запрошували українців будувати для них хати, бо наші люди мали до того неабиякий талант. Кожен українець, котрий проживав у Боснії, знав 3–4 ремесла. Наприклад, мій батько умів робити вікна, дерев'яні діжки, колеса до воза та багато іншого.

А ще серби дуже любили українські вареники, якими ми радо їх пригощали.

– **Що Вас спонукало виїхати до Боснії до Словенії?**

– Пошуки свого хліба. У той час, а тоді ще була Югославія, Словенія вважалася раєм. У тодішній Республіці був високий економічний рівень, а в той час у Боснії він був найнижчим, може, навіть було гірше, як зараз в Україні. До Словенії я переїхав у 1974-ому, маючи 15 років.

– **Ви поїхали на навчання чи у пошуках роботи?**

– Уже з 15 років я жив самостійно і сам заробляв собі на хліб. Ходив до школи і працював. У школі добре вчився, але після закінчення 8-ого класу не мав можливості продовжувати навчання. Тоді поїхав до Словенії, влаштувався на роботу теслярем, а через три роки пішов до гімназії. Пізніше вступив до Люблянського університету на сербсько-хорватську і словенську філологію. Працюючи і навчаючись у Словенії, я мав можливість допомагати батькам у Боснії. Зараз працюю викладачем.

– **В Україні практично не знають про словенського поета, художника і перекладача Йозе Абрама, котрий переклав словенською мовою «Кобзар» Шевченка. Знаю, що Ви були ініціатором перевидання цієї книжки. Познайомте читачів із цим автором.**

– Так, ми принесли сербам сільськогосподарську культуру. Коли українці поселилися в Боснії, то серби багато чого побачили вперше. Ми вміли краще косити траву, сіяти

україна і світ

■ МЕДАЛЬ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Міжнародна літературно-мистецька Академія України 1 листопада заснувала громадську відзнаку «Медаль Олександра Довженка». Згідно з «Положенням про нагородження», медаллю Олександра Довженка відзначаються талановиті люди творчих професій: письменники, літературознавці, перекладачі, художники, композитори, музиканти – за видатні творчі здобутки; а також особи з інших сфер діяльності, котрі зробили вагомий внесок у розбудову національної культури та відродження духовності, виводячи їх до рівня загальнолюдських надбань.

Отже, першими нагородженими медаллю Олександра Довженка стали: грузинський та український письменник, перекладач, дипломат Рауль Чілачава; письменник, Шевченківський лауреат Василь Голобородько; письменник і науковець Ігор Павлюк; грузинський письменник та громадський діяч Гурам Одішарія; письменник, автор історичних романів Іван Корсак; публіцист, письменник, головний редактор газети «Культура і життя» Євген Букет; письменник та публіцист із Канади, головний редактор журналу «Порт-Фоліо» Михайло Блехман та український меценат і громадський діяч Віктор Кияновський.

Рішення про нагородження медаллю ухвалює правління Міжнародної літературно-мистецької Академії України.

■ В АЛМАТИ СПІВАЛИ «ЧЕРЕМШИНУ»

Нещодавно в Алмати (Казахстан) відзначили ювілей міжнародного журналу «Аманат», Міжнародного клубу Абая та їхнього засновника – видатного казахського письменника і громадського діяча, співорітника Казахського національного університету імені аль-Фарабі Роллана Сейсенбаєва.

На святі в університеті все було прекрасно – урочисто й водночас ненав'язливо, зворушливо. Бо Роллана Сейсенбаєва в Казахстані люблять і шанують. Він – великий подвижник! Зокрема, організував багатотомне видання книжок про 200 визначних діячів, котрі стали гордістю країни. А тепер із його ініціативи успішно реалізовується новий проєкт – сто книжок творів найвидатніших письменників та мислителів світу, які варто прочитати кожній людині. До речі, є й збірка віршів Тараса Шевченка, якого в Казахстані дуже поважають: на честь Великого Кобзаря названа одна з центральних вулиць Алмати, де встановлено його пам'ятник.

Роллан Сейсенбаєв – напроцуд скромний та чуйний добродій, це при тому, що його романи здобули світове визнання.

Роллан Сейсенбаєв та ректор університету Галимкаір Мутанов – лауреати Міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя «Тріумф». Це – почесна відзнака Міжнародної літературно-мистецької Академії України, яка об'єднує відомих письменників, науковців і перекладачів із 52 держав. Роллана Сейсенбаєва відзначено за роман «Мертві бродять у пісках», а Галимкаіра Мутанова – за педагогічну, наукову діяльність та високодуховний поетичний доробок.

На святі виступали видатні казахські письменники та науковці, гості з кількох країн, зокрема й України. Надзвичайно гарно співали і танцювали студенти університету імені аль-Фарабі, особливо запам'ятався ансамбль «Бахит» («Щастя»). Колектив демонструє високий мистецький рівень, тож майстерність його учасників уже оцінили не лише в Казахстані, а й за кордоном. Овації викликала й українська пісня «Черемшина», яку так натхненно й без жодного акценту виконав талановитий казахський юнак.

Сергій ДЗЮБА

– У 1906 році в перекладі Йозе Абрама вперше був виданий «Кобзар», а через рік «Гайдамаки» окремою книжкою. Цікаво, що Абрам, не знаючи української, переклав так, що цей переклад вважається одним із перших у світі за якістю. Він добре відчував українську мову. Цим перекладом Абрам зробив велику справу для зближення наших народів.

Перевидати «Кобзар» було дуже складно, тому що важко було відшукати ці переклади. Заледве знайшов у Слов'янській бібліотеці в Любляні, але додому книжки не давали, тому довелося переписувати кожну сторінку, щоб потім перевидати цю цінну працю.

– Словенія – маленька країна з двома мільйонами жителів. Українців там не так багато, але Ви були першим, хто створив українське товариство.

– У травні 2005 року я створив Товариство українців Словенії «Карпати». До товариства ввійшли переважно вихідці з Боснії, Сербії і Хорватії, а також багато українців, що прибули до Словенії з України після 1991 року. Вони нам принесли «свіжий вітер і натхнення» та вагомо допомагають у вивченні сучасної літературної української мови. Спочатку було дуже нелегко. Ми не знали між собою, а ще дехто не мав хоробрості заявити про своє українське походження. Наприкінці ХХ століття у колишній Югославії було небезпечно говорити про своє коріння.

– Спостерігаючи за Вашою письменницькою діяльністю, не боюся сказати, що Ви є головним книговидавцем українців у Словенії. Кілька років тому Ви видали дуже цінну працю «100 найкращих українських пісень» словенською мовою з нотами. Що Ви цим хотіли донести словенцям?

– Українська пісня закладена в мені з дитинства, і тому я не міг не показати словенцям, яке у нас пісенне багатство. Я завжди повторюю: «Бог мені дав таку силу, щоб я співав і перекладав». Україну треба представляти світові.

– А ще Ви написали автобіографічну повість «Лицар без броні». Розкажіть коротенько, про що в цій книжці йдеться.

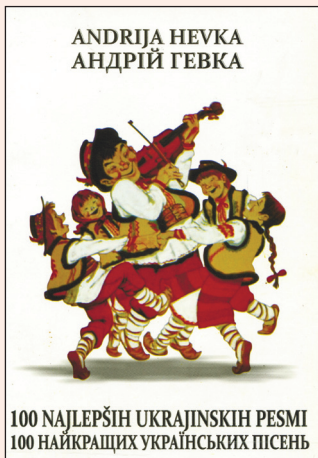
– Україні зараз дуже важко живеться, і в мене болить за неї серце, але те саме пере-

Андрій Гевка з учасниками ансамблю бандуристок «Дзвінга» (Львів) біля погрудь Й. Абрама і Т. Шевченку у м. Штан'ель

жив я та інші українці з Боснії. У книжці я хотів показати, як ми жили і як знаходили свій шлях. Там розповідається не лише про моє життя, але й про життя моєї родини, яка переїхала з України до Боснії. Моє життя там описано до 20-ого року життя. Потім я одружився, з'явилися діти, і вже не писав більше. Багато читачів казали, що побачили у тій розповіді себе.

– Остання Ваша книжка Povezave Ukrajincev z narodi nekdanje Jugoslavije («Зв'язки українців з народами колишньої Югославії»). У ній йдеться про бій на річці Ізонцо за участю великої кількості українців. На жаль, в Україні досі замовчується ця сторінка історії, а російські історики кажуть, що там

«100 найкращих українських пісень» від Андрія Гевки

загинули тільки росіяни. Розкажіть, будь ласка, про цей бій докладніше.

– Ви не уявляєте, які ми маємо проблеми, коли пояснюємо словенцям, що означають сло-

Gledam jaz v nebo

Umetniška pesem

Переклад романсу на слова Михайла Петренка «Дивлюсь я на небо»

ва «Русь», «руський», «русини», «рутини», «русаки». Вони того не розуміють. Україна і Словенія були тісно між собою пов'язані під час Першої світової війни. Багато наших хлопців загинуло на словенській землі, але їм не поставили жодного пам'ятника. Зате на місці бою на річці Ізонцо є кашлиця, яка має назву «русская». Щороку туди приїжджають росіяни і говорять про своїх співвітчизників, а про українців навіть не згадують.

– Ви не тільки перевидали «Кобзар» словенською, але й встановили перше на території колишньої Югославії погруддя Тарасові Шевченку у місті Штан'елі, а також перекладачеві Йозе Абраму...

– Понад сто років тому у середньовічному словенському місті Штан'ель – а звідти родом перекладач, крім згаданого перекладачу, під орудою «гетьмана Остапа» (доктора Янеза Евангеліста Крека) освічені словенці з найвищого духовенства створили «Запорозьку Січ» (1896–1910). Словенці були зачаровані хоробрістю й звитяжною бороть-

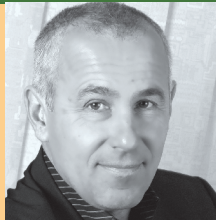
бою української козаччини. Вони казали: «Боротьба українського народу – наче наша боротьба. Українці дають нам стимул для боротьби». Тому я вирішив, що було б дуже символічно зробити у Штан'елі погруддя Шевченкові та Йозе Абраму. Погруддя були встановлені у 2010 році. Автор – визнаний у світі словенський скульптор Мірсад Деліч.

Зараз те місце постало святим для українців колишньої Югославії. Там проводяться різні українські святкові заходи. Туди приїжджає багато українців з усього світу і з України. Маю велику надію, що туди будуть приїжджати і президенти.

– У який спосіб намагаєтесь інформувати словенців про Україну і події, які відбуваються в Україні?

– Два роки тому я створив сайт «Ситуація» (situacija.si), там висвітлюю правдиву інформацію про стан справ в Україні, якої словенці не отримують з інших джерел. Сайт створений спеціально для словенців, і тому весь контент подається словенською мовою. Щодня я по 5–6 годин перечитую різні українські сайти, а потім це перекладаю. Для росіян це ніж у спину, адже я народжений у колишній Югославії, уже багато років мешкаю у Словенії і знаю добре ситуацію. Іноді словенці вірять російським ЗМІ, але коли прочитають мій сайт, то їхня думка міняється. Нещодавно мене показували по Russia Today, порівняли мене і моїх прибічників до фашистів. А я завжди був за Україну, і за українську мову, і за правду.

Записав Євген БУКЕТ

редактор
Володимир СУБОТА

слобожанщина

■ МАЙСТЕРНІСТЬ СЛОВ'ЯН

«Барви Слов'янщини» — так називається виставка образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, що представлена в Харківському обласному організаційно-методичному центрі у рамках проекту культурної інтеграції «Донбас — це Україна». Вона організована спільно з відділом культури і туризму Слов'янської райдержадміністрації. Члени народної студії «Слов'яни», якій недавно виповнилося десять років, представили 300 своїх найкращих робіт: живопис і прикраси з бісеру, текстильні ляльки і в'язані іграшки, вироби з фарфору і дерева, вишиті рушники і валяний одяг. «Ми вдячні Харківщині за надану нам прекрасну нагоду продемонструвати широкому загалу досягнення наших майстрів», — подякувала господарям керівник студії Лариса Азімова.

■ ІЗ ГЛИБИН ТРАДИЦІЙ

У реалізації проекту «Килими. Сучасні українські митці» взяли участь 20 кращих килимарів з Івано-Франківська, Львова, Одеси, Харкова. Це Катерина Берлова, Назар Білик, Роман Мінін, Зоя Орлова, Сергій Петлюк, Степан Рябченко, Олексій Сай, Андрій Сидоренко та інші. Кожен із них у рамках заходу демонструє власне бачення цього виду традиційного мистецтва, принципів актуалізації етнічної культури, доповнює особистим стилем поняття «народне». Проект стартував у селищі Татарів, що на Івано-Франківщині, в арт-просторі Zenko Foundation. Кращі килими України вже побачили львів'яни, й ось цю виставку зараз представлено на Слобожанщині, у Харківському центрі сучасного мистецтва «ЄрміловЦентр».

«Завдання цього проекту — познайомити якомога більшу кількість жителів різних регіонів країни з майстерністю вітчизняних килимарів, вироби яких є складовою українського сучасного арт-процесу», — сказав ініціатор проекту Зенко Афтаназів.

■ СВЯТКУЄ УНІВЕРСИТЕТСЬКА

Четвертий фестиваль «День однієї вулиці» пройшов у Харкові. Вулиця Університетська цього дня перетворилася на пішохідну, вивільнившись від транспорту. У програмі — екскурсія першим корпусом імператорського Харківського університету (нині це головний корпус Української інженерно-педагогічної академії), реалізація проекту Посольства ФРН в Україні «QR-гід по німецькому Харкову». Німецька громада свого часу багато зробила для розбудови міста. Таблички з QR-кодами планують розмістити на усіх будовах, які зводилися за сприяння етнічних німців у Харкові. Безпосередньо на вулиці виступали бандуристи...

Просто неба на Університетській у 1902 році — під час XII Археологічного з'їзду — давали концерт кобзарі. Організатори свята вирішили реконструювати ті події. Саме на тому з'їзді була прийнята петиція до імператора на захист українського кобзарства.

Крім цього, пройшли презентації книжок про історію Харкова, ярмарки, лекції, майстер-класи.

Вистави — переможці фестивалів

Володимир СУБОТА

Початок нинішнього театрального сезону у місті вирізняється оригінальними і цікавими прем'єрами.

Глядача приваблюють не тільки яскравими афішами, але й загалом зростанням сценічної культури, яке особливо помітне зараз, коли загострилася конкуренція і театри пропонують неодмінно професійні постановки, які успішно йдуть не лише на вітчизняних сценах, але й за кордоном.

В останні роки Національний академічний театр опери та балету імені М. Лисенка все частіше звертається не тільки до всесвітньої класики. У його репертуарі з'явилися і модерні балети, як-от «Карміна Бурана» та «Болеро» видатних авторів XX століття Карла Орфа та Моріса Равеля.

Постановка балету «Маленький принц» за однойменним твором Антуана де Сент-Екзюпері належить саме до таких спектаклів. Запрошення французького постановника — молодого і популярного актора, співака і хореографа Йохана Нуса — відразу визначило майбутню спрямованість вистави. Це повинен був бути сучасний, емоційний балет... І він таким

Сцена із вистави «Івасик-Телесик»

вийшов. Усі персонажі (чи то Троянда, Лис, чи Змія) танцюють характерно та індивідуально, підкреслюючи особистість героїв. І водночас на сцені відбувається єдине музичне дійство, яке підпорядковане цілком визначеному сюжету.

До речі, про музичне оформлення цієї дитячої казки для дорослих.

«При доборі музики ми з балетмейстером обирали ту, яка виховує смаки. А саме: Антоніо Вівальді, «Бранденбурзький концерт» Йоганна Себастьяна Баха, фрагменти зі «Сплячої красуні» та «Лускунчик» Петра Чайковського, балету «Спартак» Арама Хачатуряна», — каже автор музичної композиції і диригент спектаклю, народний артист України Володимир Гаркуша.

Завдяки прекрасній музиці і танцю спектакль поетизує дружбу, любов і відданість. Ці почуття є основоположними і домінуючими у нашому повсякденному житті.

Напрочуд світлим і життєствердним виявився спектакль «Івасик-Телесик» Державного академічного театру ляльок імені В. Афанасьєва у постановці Оксани Дмитрієвої.

«У центрі нашої вистави — дерево життя і роду, а Телесик — частина цього дерева і роду, який мандрує річкою життя. Ми раді, що у репертуарі нашого театру з'явився спектакль українською мовою з численними музичними номерами, який звучить як триумф народної мудрості», — розповідає Оксана Дмитрієва.

Торік цю казку харківська режисерка поставила в одному з театрів Литви, де вона користується великою популярністю. Загалом з роботами Харківського лялькового театру добре знайомі у Європі. На нещодавно проведеному XXVII Міжнародному фестивалі театрів ляльок у польському місті Бельсько-Бяла, в якому брали участь більше 20 театрів із Німеччини, Франції, Литви, Польщі, наші артисти вибороли Гран-прі у номінації «Кращий дитячий спектакль» — за виставу Оксани Дмитрієвої «Іжачок з туману».

А на Малій сцені імені О. Біляцького театру для дітей та юнацтва відбулася прем'єра п'єси Івана Карпенка-Карого «Хазяїн». Здавалось, що нового режисер Олександр Ковшун може запропонувати глядачеві, якщо цей класичний український твір давно усім знайомий і йде на багатьох сценах... Усвідомлення цього допомогло йому по-новому осмислити одвічну тему «людина-гроші». Режисер повністю осучаснив твір, наповнивши зміст сьогоденням. І вийшло досить актуально, захопливо та іронічно.

Харків'яни побачили цю виставу після того, як вона уже була представлена на сцені Teatr Nowy в рамках III Міжнародного фестивалю українського театру у Кракові (Польща).

Містика реальності

Роботи заслуженого художника України Михайла Попова, які сьогодні представлені у залах Харківського художнього музею в рамках персональної виставки, написані ним у різні роки.

Експозицію складають живопис, акварелі, малюнки, предметні композиції... Але всі ці картини об'єднують багатогранний національний колорит, український фольклор, темпераментна, образна манера художника.

Ця неоднозначність стилю викликає неприховану зацікавленість у глядацької аудиторії.

Перш за все, внутрішній світ його полотно сповнений невичерпної любові до рідної землі, малої батьківщини — Слобожанщини, прагнення у наш вік глобалізації зберегти споконвічні традиції українського села. Його барвисті краєвиди,

портрети селян органічно переплітаються із міфологічними сюжетами, що інколи нагадують напівзабуті традиції «малярства» або гоголівську містику.

Присутність у картинах мавок, лісовиків, русалок, вурдалаків характеризує Михайла Попова як художника, який полюбляє реальне та ірреальне. Такі нетривіальні прийоми письма і засоби виразності сприяють упізнаваності творчого

почерку художника. Митець виставляв свої полотна у багатьох країнах, чимало музеїв мають у власних колекціях його роботи.

редактор
Христина ДИЧКО

культура і війна

■ ПІНЗЕЛЬ – У ВІДНІ

У Зимовому палаці Бельведеру Відня відкрилась виставка робіт українського скульптора XVIII століття Іоана Георга Пінзеля – під назвою «Небесний!»

Відкриття експозиції відвідало близько 600 осіб. Вона стала другою після Лувру виставкою такого масштабу. У Відні шедеври Пінзеля постали у поєднанні з живописними полотнами австрійських художників епохи бароко – Франца Маульберча та Пауля Трөгера.

Зимовий палац Бельведера, відомий як вілла Євгенія Савойського, був побудований на початку XVIII століття, тобто у той час, коли творив Пінзель. Його витвори ідеально вписались в інтер'єр, а блискитні подіуми додатково зацентрували увагу саме на роботах скульптора.

Як розповіли організатори, експозицію довелося коригувати вже у Відні, адже експресія та виразність робіт Пінзеля змусила кураторів шукати можливості максимально наблизити скульптури до відвідувачів та дати глядачам можливість докладно їх роздивитись.

Загалом на виставці представлено 21 основну роботу Пінзеля. 20 із 32 шедеврів цього майстра зі своєї колекції надала ЛНГМ. Одна робота походить з Музею етнографії. Виставка триватиме до 12 лютого 2017 року.

■ «КУЛЬТУРНА ПРЕМІЯ»

У Львові можна поборотись за «Культурну премію». Виконавчий комітет Львівської міської ради затвердив Положення про відзначення менеджерів міждисциплінарних проектів у сфері культури.

Учасниками конкурсу можуть бути працівники установ та закладів культури, підпорядкованих управлінню культури Департаменту розвитку; працівники установ та закладів культури, які фінансуються з обласного та державного бюджетів; представники громадських організацій; професійні, творчі працівники чи інші фізичні особи, які провадять діяльність у сфері культури. Переможцям передбачена грошова винагорода у сумі 25 тисяч гривень.

■ ПРАВА НА ТВОРИ ХЕМІНГУЕЯ

Книги Ернеста Хемінгуея – класика американської та світової літератури, лауреата Нобелівської та Пулітцерівської премій, письменника-легенди – вперше з часів незалежності вийдуть українською мовою. «Видавництво Старого Лева» придбало права на всі твори класика. Тож на початку 2017 року можна очікувати на перші видання американського автора на українському ринку.

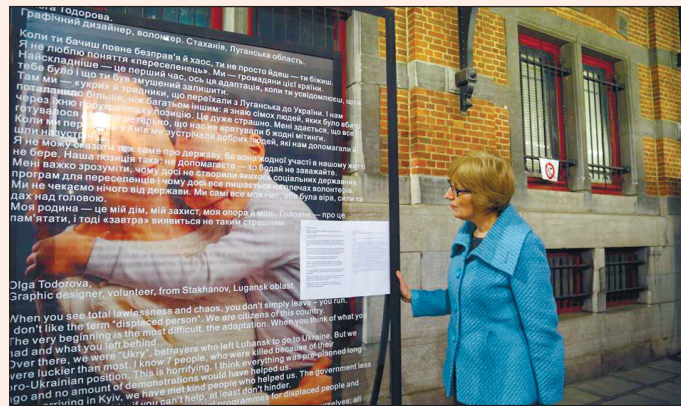
Після переговорів, що тривали понад рік, правласники творів Ернеста Хемінгуея – Hemingway Foreign Rights Trust – погодилися надати право публікувати їх саме «Видавництву Старого Лева».

Востаннє повне видання творів письменника виходило українською мовою у 1979–1981 роках: це був чотиритомник видавництва художньої літератури «Дніпро». Після того ще були публікації окремих романів, як-от «Фіеста» та «По кому подзвін» у видавництві «Вища школа» в 1985-ому.

Але з 1991 року не вийшло жодної книжки Хема українською мовою з дотриманням вимог авторського права. «Старий Лев» видасть твори Хемінгуея у перекладах провідних сучасних українських перекладачів.

 Підготувала
 Надія ПАСТЕРНАК

«Дванадцять історій з України»

Виставка у Брюсселі

Христина ДИЧКО

Нині в нашій державі майже 2 мільйони переселенців із Донбасу та Криму. В кожного з них – своя історія, своя особиста трагедія.

Єдиний вибір – Україна. Кожен прагне бути почутим, мати право голосу, достукатися до влади української і світової спільноти.

Допомогти привернути увагу до проблем внутрішньо переміщених осіб в Україні взялися представники уряду Великої Британії через Посольство Великої Британії в Україні та Британську раду в Україні. 28 жовтня в Українському кризовому медіа-центрі представники Посольства, канадської неурядової організації Stabilization Support Service та герої проекту про переселенців презентували другу частину європейського туру фотовиставки Displaced. 12 stories from Ukraine.

12 зворушливих розповідей про непростий досвід життя спочатку – уже протягом року мандрують містами України і світу. Дванадцятий персонаж експозиції – дорога, яка стала свідком сотень тисяч людських долів, що їх застала знаєцька війна й окупація. Візуалізував образи героїв фотограф Сергій Сараханов.

Уперше організатори представили виставку для огляду в листопаді 2015-ого – на Софійській площі в Києві; а на початку нинішнього року повезли її у Брюссель та Лондон. Другий тур Європою, який організує Stabilization Support Service, запланований на період із листопада 2016 до бер-

езня 2017, географія: Берлін, Рим, Брюссель, Гаага, Париж. Як розповіла журналістам виконавча директорка організації Stabilization Support Services в Україні Ольга Іванова, фотовиставка – це можливість обговорення того, що відбувається

у тих наших співвітчизниках, які змушені були залишити свої домівки через війну та анексію. «Мені здається, що не може бути замало діалогу з цього приводу, – підкреслила пані Іванова. – І ми дуже раді, що ця виставка вже показала, що вона здатна ініціювати діалог, куди би не приїздила.

Це дає можливість комусь переосмислити події, комусь долучитися до благодійної підтримки. Люди, про яких ми розповідаємо, – самодостатні, успішні, вони мужньо борються з усіма викликами, як і весь український народ. Вони заслуговують на повагу, і те, чого точно не має бути у ставленні до них, – це дискримінації».

Організатори сподіваються розповісти світові про українців більше – шляхом демонстрації фотовиставки у сві-

Виставка у Лондоні

тись на виставці, – поділилася планами Агата Гейко. – І всі відвідувачі, перехожі матимуть можливість написати своєю рукою кілька теплих слів для України. Ці листівки згодом представимо публіці в Україні.

Аїше Акієва, студентка, волонтер, викладач (Сімферополь, Крим):

«Все плутається в голові, все розвалюється. Вирвали шматок серця, притягли прапор і сказали: «Тепер ось це – твоя країна». А я дивлюся на всі боки і думаю: «Скільки може людина витерпіти ненависті і злоби, життя в страху? І слово, що душать, слово, яке забороняють вимовляти...» <...> Я кримська татарка. Я ніякий не переселенець, і громадянство я не міняла. Не хочу відчувати себе чужою і забутою у своїй країні».

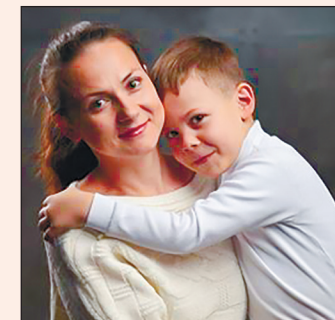
Аїше Акієва

Сергій та Юліана Костирські, графічний дизайнер, модельєр-дизайнер, волонтери (Донецьк):

«Ми поїхали в Крим з Донецька та сподівалися там залишитися. А потім стався референдум і триколірні прапори. Я дуже чітко пам'ятаю цей момент, коли моя дочка зупинилася в центрі набережної і почала співати гімн України. І в цьому голосі було стільки любові і віри, а у випадкових перехожих стільки злості й ненависті, що я зрозумів: треба збиратися і їхати».

Ольга Тодорова, графічний дизайнер, волонтер (Стаханів, Луганська область):

«Найскладніше – це перший час, ось ця адаптація, коли ти усвідомлюєш, що в тебе було і що ти був змушений залишити. Там ми – «украї» й зрадники, що переїхали з Луганська до України. І нам поталанило

Ольга Тодорова із сином

більше, ніж багатьом іншим: я знаю сімох людей, яких було вбито через їхню проукраїнську позицію. Це дуже страшно. Мені здається, що все готувалося давно й ретельно, що нас не врятували б жодні мітинги».

 Фото Українського кризового
 медіа-центру та надані
 організаторами проекту Displaced

редактор
Елизавета ТАРАСОВА

театр

■ «НЕКОМФОРТНИЙ» ТЕАТР

Зі словом «театр» у кожного свої асоціації. Про те, що театр – це відпочинок для глядача і робота для актора, зрозуміло та відомо усім. Однак останнім часом нова генерація театралів намагається руйнувати традиційні підходи: прибираючи «четверту стіну», – тримає у напруженні глядача протягом усього дійства.

Так, в Україні активно розвивається «нова драма» та документальний театр. Тут на першому плані – соціальні проблеми, реальні історії. Тому в український театр тепер можна приходити ще й за «гострими відчуттями», особливо, якщо цей театр «Дикий» або «Теж Дикий».

Однією з вистав, які не залишають байдужим, є експериментальна вистава-кабаре «Байки Севера» – Луганського обласного академічного українського музично-драматичного театру, який 3 грудня 2014 року переїхав до Северодонецька та відновив свою роботу. Нещодавно постановку показали у Києві, в рамках проекту «Дикого театру» – «Теж Дикі».

Виставу, створену за підтримки об'єднання «ВладОпера» (Німеччина) та Гете-Інституту в Україні, відверто можна охарактеризувати як виклик, адже все, що робили актори під час дійства, – руйнує стереотипи і вимагає осмислення.

В одному з нічних клубів столиці відбувся показ цієї кінотеатральної вистави. Розпочався він із того, що глядачам видали стільці – і вони самі обрали собі місця у залі. Такий підхід дещо збентежив київську публіку, але це був тільки початок...

Чотири герої, чотири звіра, чотири реальні історії про те, як жилося акторам Луганського театру до і

під час війни. Трагізм вагень перед вибором, накопичення запитань без відповідей, образа, біль, страх – у цій виставі все це було реальним...

У просторій залі гості розташувались посередині між сценою та великим екраном, тому коли транслювали відео, потрібно було постійно розвертатись. Оскільки кожен мав свій «мобільний стілець», це було зрозуміло не надто складно. «Четвертої стіни» не було.

Актори робили все, щоб вивести глядачів із зони комфорту: ставили питання, запрошували на сцену, забирали стільці, пригощали їжею, пропонували співати і танцювати разом з ними тощо. Хтось такі шанси використовував і радо вибігав на сцену, когось такі підходи бентежили. На якусь мить кожен відчув, як це – бути не на своєму місці. І це тільки маленька частинка болю тих, кому довелося це пережити.

Елизавета ТАРАСОВА

Привиди Радянського Союзу

Еліза СОЛОДКА

Молодий театр. 10 хвилин до початку вистави. У залі звичайна театральна метушня: хтось шукає своє місце, комусь треба зустрітися з друзями, інший прискіпливо вивчає програму...

З глядацької зали на сцену піднімається музикант і починає віртуозно грати на синтезаторі – ніхто не звертає уваги, всі продовжують займатись своїми справами, а дійство вже почалось. Раптом до зали заходить цікава пара: молодик, одягнений у жіночу сукню та з перукою на голові, – у супроводі літнього чоловіка з довгим волоссям.

Вони повільно проходять і сідають на свої місця, перед тим шокуючи присутніх, як це роблять інші «персонажі»... Легке оціпіння на декілька секунд. У глядачів виникає питання: хто ця «чарівна жінка»? Проте через хвилину всі забувають про це і метушня продовжується...

Так невимушено і нестандартно розпочинається одна з вистав Молодого театру, яка вже сто разів дивувала та шо-

кувала своїх глядачів, – «Четверта сестра».

Спектакль наскрізь пронизаний чорним гумором – пародія на пострадянську Росію. Це видовище не для тих, хто сприймає театр як казочку з обов'язковим виховним моментом та щасливим кінцем. Все набагато складніше.

Три сестри: Віра, Катя і Таня, які живуть у столиці «великої країни», не задоволені своїм життям. Батько (колишній військовий) – алкоголік, мати померла, кожна з сестер прагне вирватися з бідності та мріє про Америку.

Автором п'єси «Четверта сестра» є відомий польський драматург Януш Головацький. Аналогію, яку проводить ав-

тор із твором А. Чехова «Три сестри», не помітити важко. Та цей жорсткий гротеск на вищезгаданий твір у постановці

Станіслава Мойсеева (художнього керівника українського драматичного театру імені І. Франка) користується шаленою популярністю.

Це і не дивно, адже на одній сцені Станіслав Мойсеев зібрав найкращих акторів: Станіслав Боклан, Вікторія Авдеєнко, Римма Зюбіна, Наталія Васько, Кирило Бін та багато інших.

«Київську пектораль» у номінації «За краще виконання жіночої ролі» у цій виставі отримала свого часу Римма Зюбіна. Образ її героїні відрізняється особливою пластичністю та динамічністю. Вона так викладається, що одразу виникає питання: як актриса витримує такий темп?

Герой-героїня – Коля (він же і є четвертою сестрою) – дуже органічно перевтілюється протягом дійства. Тому не дивно, що дебют Станіслава Бжезінського (Коля) справді успішний.

Вистава рясніє контрастами, комічними моментами, чорним гумором, цинізмом. Вона отримала чимало нагород, пройшла витримку часом. Очевидно, що ця «правда життя» подобається глядачам, адже кожен знаходить у ній щось своє.

Сцени із вистави «Четверта сестра»

Погані хлопці «Тисячоліття»

У театрі «Тисячоліття» популярні «Погані хлопці». Виставі два роки. За словами режисера Надії Ільченко, ідея постановки була експериментальною, оскільки у багатьох київських театрах твір не проходив цензури. Тому з певною обережністю взяли до роботи з п'єсою англійського драматурга Рея Куні.

«Ми всі розуміємо, що робимо. Коли всі розуміють, що роблять, – нічого боїться», – зізналась Надія Ільченко.

Молода пара Том і Лінда Кервуд чекають у гості місис Потер, від якої залежить майбутнє їхньої родини. Ця жінка повинна вирішити, чи готові вони стати прийомними батьками. Однак ідеальну підготовку до зустрічі зривають Дік і Гарі – рідні брати Тома. Один, скориставшись

Сцена із вистави

без дозволу фургоном свого брата, перевіз контрабанду з алкоголем, цигарками і мігрантами, а інший, щоб допомогти братові придбати дешевше будинок, – приніс додому розчленований труп. «Сім'я – найвища цінність, –

вважає пані Надія, – і якими б непулячними не були твої рідні – вони все одно залишаються рідною».

Вистава дуже динамічна, актори тримають увагу глядача з першої і до останньої хвилини. Сучасною режисерською зна-

хідкою є майстерне виконання головними героями – Сергієм Крошченком (Гарі) та Михайлом Струцинським (Дік) – бітбоксу.

Гумористичний образ поліцейського, який чомусь схожий на Леніна, додає цій постановці фарсу. А гості-мігранти, які випадково з'являються у цій родині, ще більше заплутують сюжетний клубок.

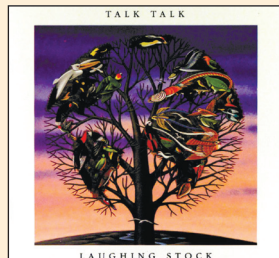
Комедія не для дітей і не для тих, хто буде сприймати її буквально. Вкотре постає філософське питання: «Що є добро, а що зло?» Брати Тома щиро вірили, що допомагають братові, натомість – створювали тільки проблеми. Але незважаючи ні на що, історія має щасливе завершення, а вистава – задоволених глядачів.

Елизавета ТАРАСОВА

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

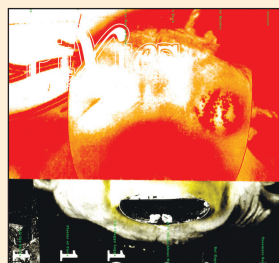

музика

■ ДИСКОТЕРЦІЯ. 7-13 ЛИСТОПАДА

LAUGHING STOCK (1991) / TALK TALK
 Оцінка «КіЖ»: ★★☆☆

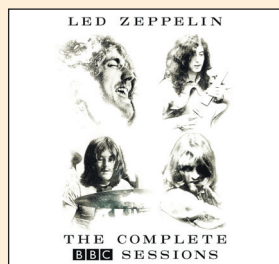
Есенція: в гостях у казки.

Актуальне перевидання альбому 25-літньої давності занурює у спомини та розмірковування про долю людей і жанрів... Отже, останній запис однієї з найліпших та найбільш недооцінених груп, «плита», що круто змінює стереотип про становлення пост-року. Нагадаю, енциклопедії називають серед основних витоків психоделіку 1960-их, арт-поп 1970-их, шугейз 1980-их плюс хардкор 1990-их. Аж ось банда, котра йшла своїм шляхом – через джаз, спромігшись на диво: пост-рокові риси звучання (медитативність, імпровізація, гітари, що створюють тембр, а не рифи) традиційні для сучасного слуху, втім, глибока «трепанация» покаже цілком несподівані компоненти й підходи. І як же красиво, печально, вишукано. І як складно пам'ятати, що починало британське тріо з Нью-вейву (теж, до речі, перфектного)...

HEAD CARRIER / PIXIES
 Оцінка «КіЖ»: ★★☆☆

Есенція: форма без змісту.

Незручність – ось, на мою думку, що має викликати цей диск. Незручність, спричинена конкретною ситуацією: культова банда силкується відновити стилістику, дух і настрої того часу, коли почала, не розуміючи, наскільки фальшиво звучить її новий матеріал. Адже про лузерів можуть співати тільки лузери, а не огрядні сивочолі сім'янини з великими рахунками в банках.

THE COMPLETE BBC SESSIONS / LED ZEPPELIN
 Оцінка «КіЖ»: ★★☆☆

Есенція: промах.

Із березня 1969-ого до квітня 1971-ого квартет із Лондона – на той історичний момент іще «молодий та перспективний» – відвідав шість звукових сесій (міні-концертів, кажучи простіше) в головному офісі Британської телерадіомовної корпорації. Урізана версія записів з'явилася 19 років тому, тепер же нам подарували повну.

Й оцей подарунок не назвеш аж надто цінним: із численних «живих» платівок LZ (офіційних та не дуже) є з десяток цікавіших. Особливо поспував матеріал глухуватий відзвук, який незмінно виникає при відтворенні музики в закритих приміщеннях.

Система оцінювання і примітка: ★★☆☆ – раюче, ★★☆☆1/2 – чудово, ★★☆☆ – сильно, ★★☆☆1/2 – пристойно, ★☆☆ – непереконливо, ★☆☆1/2 – посередньо, ★☆ – слабко, ★1/2 – погано, ☆ – жахливо; перед похилою ризкою – назва релізу, за нею – виконавець.

Володимир БАНЯС

Про тих, що розпалюють серця і зігрівають душі

Леся САМІЙЛЕНКО

Що можна розповісти про митців, які вже багато років поспіль є візитівками і навіть брендом української культури у світі?

Київський академічний ансамбль української музики «Дніпро», без перебільшення, є творчим колективом, який не лише іскриться всіма барвами, але й здатен дивувати всіх своїм вишуканим музичним та й театральним смаком і віртуозністю кожного з музикантів та вокалістів.

Цей колектив, створений талановитим митцем, музикою-скрипалем Любомиром Матейком, відразу був помічений та охарактеризований як явище, що засяяло на українському музичному олімпі й повернуло до свого обличчя саме Сонце. Тож, мабуть, неспроста однією з перлин в репертуарі ансамблю є міні-опера в стилі українського модерну, музична театральна вистава «Ті, що походять від Сонця». Так називали українців за давніх часів. Ця вистава, за словами критиків, є фольклорними метаморфозами, але до цього можна додати ще й таку харак-

«Дніпро» – учасники, що були першими

теристику: унікальне і неповторне видовище...

Автор лібрето – заслужений діяч мистецтв України Василь Вовкун – вважає цю постановку однією зі своїх кращих режисерських робіт. А надихнула його музика Володимира Павліковського та робота художниці по костюмах Людмили Семікіної і творча команда, що має таку промовисту назву – «Дніпро».

У постановці, з якої починався триумф цієї вистави, ще на початку нового тисячоліття, брали участь і актор Євген Нищук (ведучий), і музикант-віртуоз Олесь Журавчак (сопілка, тилинка, окарина, ріжок, ребро і бек-вокал). Принаймні диски «Ті, що походять від Сонця», які було випущено (CD

у 2006 році та DVD в 2010-ому), це засвідчують. Але зі зміною складу учасників колективу не прийшла зміна якості усього, що було вкладено Любомиром Матейком, Оленою Кулик та іншими співучасниками цього явища. Адже прийшли кращі з кращих, яких було відібрано на конкурсній основі.

А конкурс на місця в ансамблі «Дніпро» передбачав не лише віртуозне музикування, але й сценічну культуру та майстерність. Тож і після початку ходи тих, що походять від Сонця, все було вражаючим для кожного, хто почув і побачив виставу вперше. Цікаво було й тим, хто чув і бачив її на початку тисячоліття, яке є знаковим як для України, так і для митців, котрі збагачують

цей світ добрим посилом, світлом і правдивими пієтетними метафорами історичного буття української нації.

Але все йде і все змінюється. Уже наприкінці жовтня 2016-ого у столичному Будинку актора прихильники «справжньої музики» мали змогу споглядати виставу за участю незмінної солістки та художнього керівника колективу, заслуженої артистки України Олени Кулик; заслужених артистів: Любомира Матейка, Тараса Яницького; лауреатів міжнародних конкурсів: Максима Бережнюка, Сергія Радіона, Володимира Пальовчика, Любомира Фещака, Олександра Томчука та Петра Шперналя. А роль ведучого у цьому дійстві виконував актор театру і кіно Володимир Голосняк. Як завжди прекрасно звучав голос солістки-вокалістки Олени Кулик, створюючи в залі атмосферу благодаті і навіть медитації, що занурювала свідомість у далеку глибину нашої історії, в епоху, коли на українській землі панували гармонія і мир у співіснуванні людини і природи.

Цілісну композицію у цій виставі склали 9 окремих номерів: «Інтро...», «Свят-Коло», «Прийди, Весно!», «Аркан», «Гул Землі», «Велика журба», «Зелений шум», «Люлі-люлі», «Золотий Обруч».

Високий ювілей майстра

Ця статурна сивочола людина, з проникливим поглядом і гордою поставою голови, знайома в Кропивницькому багатьом.

Майстра, котрий присвятив хоровому мистецтву все своє життя й переконливо стверджує, що лише музика – і саме музика хорова – може змінити доколишній світ на краще, зветь Юрій Любович. 7 листопада 2016 року маестро відсвяткував солідний ювілей – власне 75-річчя. Диригент з великої літери, музикант високого інтелектуально-емоційного відчуття, громадський діяч, звичай незручний для провладного бомонду, – він завжди в кульмінаційних подіях міста: і як почесний його громадянин, і

як небаїдуха людина за життєвими переконаннями.

Багато років обіймаючи посаду директора музичного училища, Юрій Васильович вважав професіоналізм альфою та омегою будь-яких мистецьких починань, незалежно від рангу чи соціального статусу виконавця. І сам був гідним взірцем для прикладу.

Улюбленою до фанатизму, головною справою його життя був і є камерний хор, створений Юрієм Васильовичем 35 (!) років тому. Упродовж цього досить тривалого часу керівник і диригент хору власним талантом, фонтануючою енергією та оптимістичним світосприйняттям надихав артистів співати, і співати не просто добре, а – дуже добре, найкра-

ще з-поміж будь-яких хорових колективів слов'янського й неслов'янського світу.

Юрій Васильович ніколи не розпочинає репетицію з про-

стого розспівування: його методологія принципово інша. Створення комфортної аури, в котрій поезія, уривки з прози, спогади знаменитих музикантів, низка цікавих фактів, тобто все, що допомагає колективу «зануритись» у твір, – одна з улюблених практик досвідченого педагога. А про те, як маестро працює над звуком, можна написати книгу!

Камерний хор під керівництвом Юрія Любовича став переможцем 9 міжнародних і численних всеукраїнських конкурсів. А попереду – ще сила-силенна концертів, виступів, поїздок, творчих планів і задумів.

Олена КАЛАШНИКОВА

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

КНИЖКОВА АБЕТКА

■ ЗАКОНИ ВСЕСВІТУ В ПОЕЗІЇ

Олеся Сінчук – дуже сяйна і позитивна людина. Несподівану зустріч із нею подарувала доля. І це один із тих випадків, які не можна вважати випадковими. . .

Поетеса, актриса, композиторка, піаністка, сопілкарка – творчим талантам пані Олесі, здається, немає меж. Людина із багатим внутрішнім світом і чарівною простотою. Вона завжди готова вчитись і відкривати нове, як для себе, так і для читачів.

«Сонячна зустріч» – так можна охарактеризувати наше знайомство із Лесею Сінчук, таку назву має її друга збірка поезій, яка нещодавно вийшла друком у видавництві «Рута».

Космос, Всесвіт, слов'янські традиції – маркери, що наповнюють поезію пані Лесі та підкреслюють її мудрість. Поряд з інтимною лірикою є вірші про любов до природи, до улюблених міст і місць, любов до матері, чоловіка, до Вчителя тощо.

Природа у творчості поетеси завжди тепла і привітна. У неї навіть взимку бувають квіти та вітер – «співа». Уся поезія Лесі Сінчук пронизана любов'ю, тому не дивно, що у 2009 році вона отримала III Премію в номінації «Пісенна лірика про кохання» на конкурсі «Коронація слова».

У поезії пані Олесі стільки жаги до життя, якою вона ділиться з читачами, що коли занурюєшся у світ її творчості, не хочеться його покидати.

«Як тепло на землі! Як світло жити!», – стверджує авторка в одному зі своїх віршів – «Живу!» І справді, під час прочитання поезії пані Олесі стає і тепло, і світло, і радісно водночас.

У книзі шість розділів: «Коріння роду», «Із виноградних снів», «Гори над морем», «Зорі на квітах», «Крила доріг», «Наспиви Білих Карпат».

Варто зауважити, що у збірочці представлені чудові ілюстрації та фотографії. Над малюнками до книги працювала і пані Олеся, і її любя донечка Зореслава. А назви розділів креативно підкріплені фотороботами, де як модель виступає сама авторка.

Олесю Сінчук цікаво і читати, і слухати, адже поетеса майстерно володіє ораторським мистецтвом та чудово декламує вірші. «Сонячна зустріч» відбудеться 3-ого грудня, на неї пані Олеся кличе всіх охочих, гарна нагода познайомитись не тільки із творчістю, а й із самою авторкою особисто.

Елізавета ТАРАСОВА

Жінка, що вилізла з танку

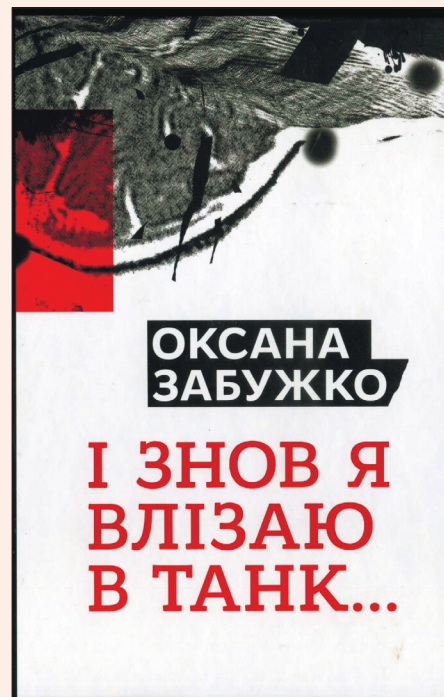
Леся САМІЙЛЕНКО

Таке враження залишилося у мене після презентації книги Оксани Забужко «І знов я влізаю в танк...», яка відбулась нещодавно у столичному «Мистецькому арсеналі». Такою почувалася сама я, бо все почуте під час цього заходу оголило мої нерви і максимально виструнчило свідомість.

Кажуть, що пані Оксану планують висунути на здобуття Нобелівської премії. Не знаю, чи це жарт, чи правда, але її конкретний здобуток на ниві інформаційного фронту – колосальний. Адже книга містить у собі все, що було сказано і видано не лише в Україні, але й у світі протягом багатьох років. І, за її словами, почалося все з того, що ще напередодні проведення «Євро-2012» довелося почути, побачити і начитатися різного у ЗМІ в Європі.

На презентації було показано дещо, але це документальні свідчення, які демонструють всю вакханалію стосовно України, яка тоді ще збурила свідомість авторки і породила бажання протидії. Довелося давати інтерв'ю, захиляючись від обурення, розповідати про те, що в Україні не йдуть темношкірих, не б'ють їх на кожному кроці і в темних кутках... Адже перед проведенням цього футбольного чемпіонату в європейських ЗМІ з'явилися заяви представників африканських країн про те, що вони не рекомендують своїм землякам їхати в цю расистську країну.

Тут я отримала відповідь на своє запитання, чому режисером-постановником концертного дійства «Євро-2012» тоді обрали Адама Уадраєго, всесвітньо відомого талановитого хореографа, який вважає себе вже й українцем, бо живе і пра-

цює тут десятки років поспіль. Мабуть, саме його участь і стала найпереконливішим контраргументом у цій інформаційній брехні.

Оксана Забужко про це не говорила, але мої роздуми і спогади відновились, а це означає, що була спровокована і подальша наша доля в інформаційній війні. Бо вона, за переконанням письменниці, і є найнебезпечнішою та найпідступнішою зброєю у нашій нинішній, не зовсім адекватній і малозрозумілій для широкого загалу ситуації.

З одного боку – йде війна, на якій реально майже щодня гинуть люди. З іншого – тривають такі інформаційні бої за правду, яких ще не було. В усьому світі й у Євро-

пі, мов гриби після дощу, плодяться ЗМІ, які явно і підступно дезінформують люд. А протидію цьому чинять лише окремі особистості, які мають здатність відрізнити зерно від полови. **ОСОБИСТОСТІ.** Але вони, здебільшого, не є уособленням думок загалу, який продовжують одурманювати з усіх сторін інформаційною стріляниною, мов з градусів.

Печаль ситуації полягає в тому, що всього цього, як не прикро констатувати, нібито не помічають... Український інформаційний ресурс досі є упослідженою ділянкою, батальйоном, що нагадує армію трясогузки та йде за принципом «крок уперед і два назад». І виходом цієї книги Оксана Забужко прагнула, перш за все, достукатись до свідомості тих, хто розуміє всю важливість створення потужного українського інформаційного фронту.

Під час презентації, на яку зібралось до дві сотні небайдужих людей та її шанувальників, вона жартувала й обґрунтовувала свої позиції так, як робить це людина, що йде на фронт, не знаючи, чим це закінчиться, але йде, бо інакше вчинити не може. Радила читати цю книгу, починаючи з останнього есе, бо так буде зрозуміліше і простіше втямити все, що йде попереду цих думок.

А назву есе має таку: «З Паризького щоденника: до 20-ліття «Польових досліджень з українського сексу». І починається такими словами: «Чому досі нікому не спало на думку, що таке саме можна б проробляти й з народами...» А простіше, як у тій англійській приказці: «Якщо згвалтування мусить статися, то розслабляйтесь і насолоджуйтесь». Так, власне, нас і привчили думати, а перевчитися не кожен здатний. Тож танком на інформаційну амбразуру вирішила наїхати зовнішній тендітна жінка. Віват!

«Ера електрики»

Таку назву має книга пригодницько-фантастичних оповідань Валерія Верховського, що побачила світ у серії «Бібліотека української фантастики» видавництва «Кий».

Вигагливий поціновувач жанру відшукає у цій невеличкій книжці чимало улюблених теорій, про які час від часу замислювався.

Є тут і світ, де членів родини купують у магазині, і планета-привид, що рухається за Сонцем по орбіті Землі, і тютюн, що дарує необмежену владу, і часові вузли, і переселення душ у молоді тіла, і химерне життя на далеких планетах, і альтерна-

тивна історія світу після ядерної війни, і в'язниці майбутнього на інших планетах, і оповіді про те, яким бачили теперішній час минулі покоління, і міжзоряні контрабандисти, і генно-модифіковані тварини, і повстання роботів, і справжнє кохання кіборгів... Тому «Ера електрики», з одного боку, викликає відчуття дежавю, а з іншого – дозволяє інтерполювати відомі фантастичні теорії на нові сюжетні лінії та нових дійових осіб.

Головними героями кількох оповідань є детективи майбутнього – інспектор Холмський і робот Айрон (упізнаєте аналогію?). Проте кожний твір Валерія Верховського є цілком

самодостатнім. Він може стати як основою сценарію короткометражного фільму, так і основою майбутнього роману. Адже уява читача легко малює продовження описаних автором сюжетів.

Валерій Верховський як письменник-фантаст дебютував 2002 року у львівському журналі «Світ пригод», проте сьогодні вже є відомим автором у цьому жанрі. «Ера електрики» – перша і поки що єдина окрема збірка його творів. Але вона, переконаний, не остання, бо фантастика Валерія Верховського не залишає байдужим жодного читача.

Євген БУКЕТ

інформуємо

ОГОЛОШЕННЯ

**про проведення конкурсного добору керівника
Національного музею літератури України
27.10.2016**

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора Національного музею літератури України (далі – Музей). (вул. Б. Хмельницького, 11, м. Київ, 01030).

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 27.10.2016 року до 25.11.2016 року включно.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 27.10.2016 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Музею на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;
- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;
- є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;
- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;
- копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;
- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу з позначкою «документи на конкурс «Музей літератури»: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Гончаренко Інна Анатоліївна; контактний телефон: (044) 280–63–22; електронна адреса: museum.department@gmail.com.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Музею на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 27.10.2016 року та закінчується не пізніше 27.12.2016 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;
- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;
- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Музею, фінансову звітність за попередній бюджетний період Музею можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «Вакансії»).

ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору на посаду генерального директора Національної історичної бібліотеки України 31.10.2016

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора Національної історичної бібліотеки України (далі – Бібліотека) (вул. Лаврська, 21, м. Київ, 01015).

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 31 жовтня до 29 листопада 2016 року.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду генерального директора Національної історичної бібліотеки України (далі – конкурсна комісія) з 31 жовтня 2016 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Бібліотеки на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;
- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;
- є близькими особами або членами сім'ї керівників органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних – відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

ОГОЛОШЕННЯ щодо добору кандидатів від громадських організацій у сфері культури для включення до складу конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду генерального директора Національної історичної бібліотеки України 31.10.2016

Відповідно до Закону України «Про культуру», Міністерство культури України своїм наказом від 26.10.2016 № 943 оголосило конкурс на посаду генерального директора Національної історичної бібліотеки України (далі – Бібліотека).

Керуючись частинами 3, 6 та 7 статті 213 Закону України «Про культуру», Міністерство культури України розпочинає прийом пропозицій від громадських організацій у сфері культури відповідного функціонального спрямування щодо кандидатів для включення до складу конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду генерального директора Національної історичної бібліотеки України (далі – конкурсна комісія).

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

- копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;
- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу органу управління: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, Управління з питань мовної політики та літератури Міністерства культури України; контактний телефон: (044) 234–15–61, Паращенко Тетяна Сергіївна; електронна адреса: paraschenko@mincult.gov.ua.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе особа, яка подає документи.

Під час другого засідання конкурсної комісії кандидат публічно презентує проекти програм розвитку Бібліотеки на один і п'ять років.

Проект програми розвитку Бібліотеки на один рік має містити*:

- загальні положення;
- аналіз поточного стану діяльності Бібліотеки з визначенням нагальних проблем, на розв'язання яких направлена програма;
- мета та першочергові завдання програми;
- детальний план розвитку Бібліотеки на один рік, у тому числі пропозиції щодо виконання Бібліотекою результативних показників фінансово-господарської діяльності та їх поліпшення порівняно з попереднім роком;
- фінансове забезпечення програми;
- очікувані результати виконання програми.

Проект програми розвитку закладу культури на п'ять років має містити*:

- загальні положення;

Членом конкурсної комісії не може бути особа, яка:

- за рішенням суду визнана недієздатною або її дієздатність обмежена;
- має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;
- є близькою особою або членом сім'ї учасника конкурсу чи органу управління;
- є членом трудового колективу закладу культури, на посаду керівника якого проводиться конкурс.

Відбір кандидатів для включення до складу конкурсної комісії від громадських організацій здійснюється шляхом жеребкування.

Для участі у жеребкуванні громадська організація подає до Міністерства культури України (вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, Управління з питань мовної політики та літератури) до 13 листопада 2016 року:

- лист у довільній формі, підписаний керівником громадської організації, із зазначенням трьох кандидатів, які рекомендаційно вносяться до складу конкурсної комісії;

– аналіз поточного стану діяльності Бібліотеки, визначення проблем, на розв'язання яких направлена програма;

- визначення мети та завдань програми;
- фінансове забезпечення програми, в тому числі пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку Бібліотеки та щодо очікуваної динаміки поліпшення результативних показників фінансово-господарської діяльності Бібліотеки тощо;
- обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, з аналізом можливих ризиків, з визначенням обсягів та джерел фінансування;
- строки та етапи виконання програми;
- перспективи розвитку Бібліотеки;
- очікувані результати виконання програми.

Також проект програми розвитку Бібліотеки на п'ять років може містити:

- план реформування Бібліотеки;
- шляхи інтеграції Бібліотеки у світовий культурний простір;
- додатки.

**На розсуд кандидата, розділи програм розвитку закладу культури можуть змінюватися або доповнюватися.*

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 31 жовтня 2016 року та закінчується не пізніше 31 грудня 2016 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;
- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;
- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомостями про матеріально-технічну базу Бібліотеки, фінансову звітність за попередній бюджетний період Бібліотеки можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Мінкультури.

– заяву та анкету – за формами, що додаються.

Подані пропозиції розглядаються протягом 14–15 (включно) листопада 2016 року.

Жеребкування буде проведено у приміщенні Міністерства культури України (вул. Івана Франка, 19, м. Київ, каб. 222) 16 листопада 2016 року.

Телефон для довідок: (044) 234–15–61, відповідальна особа – Паращенко Тетяна Сергіївна; адреса електронної пошти: paraschenko@mincult.gov.ua.

З текстом Положення про формування складу та організацію роботи конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду керівника державного закладу культури, що належить до сфери управління Міністерства культури України, затвердженого наказом Міністерства культури України від 31 травня 2016 року № 380, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 червня 2016 року за № 809/28939, можна ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (розділ «Документи»).

Просимо звернути увагу, що пропозиції, подані з порушенням встановлених строків та вимог, не розглядаються.

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

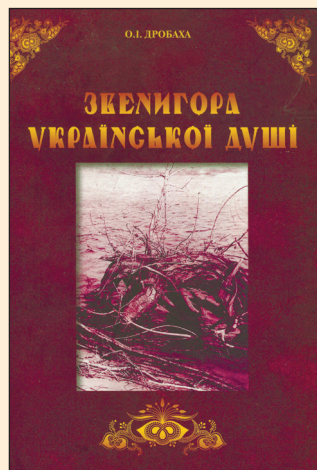

ПІСЛЯМОВА

■ «ВЕСЕЛКОВІ СТЕЖКИ» ПІЗНАННЯ РІДНОГО КРАЮ

Після знайомства з близькою з історичною спадщиною Вишгорода – книга Олександра Дробахи «Звенигора української душі» розкриває для мене не лише всі принади цього містечка, що на Київщині, і дає глибші та детальніші знання про його історичну долю.

Автор – поет і прозаїк, громадський діяч і краєзнавець, учитель – розуміє й усвідомлює фундаментальну потребу розвитку краєзнавства. Науки, яка мусить бути однією з перших цеглин у спорудженні храму державотворення. Адже знання історії свого краю виховує у кожного мешканця села, селища чи міста почуття гідності та гордості за власне місце проживання. Із цього й починається усвідомлення себе громадянином, гідним спадкомем слави і звитяг малої батьківщини.

Епіграфом до цієї книги автор вибрав слова Івана Мазепи: «... де знаходиться скарб ваш, там буде і душа ваша». А для кожної нормальної людини, яка трудиться душею і розумом, слово «скарб» асоціюється, перш за все, з духовними багатствами, які вона цінує і намагається примножувати своєю працею.

Тож і написана з такою любов'ю та насичена багатством знань глибоко освіченої людини і патріота, книга Олександра Дробахи – це той внесок у скарбницю знань про Вишгородщину, яким автор запалює серця не лише кожного з її мешканців, але й українську спільноту загалом. Як підсумок усього сказаного про автора та його книгу, хочеться навести такі рядки: «Творимо в своїх душах в державі Духовний Український кристалічний щит...»

Не знаю, чи втямлять ті, хто на сьогодні є керівниками держави, всю велич блискавично викладеного у цій книзі матеріалу. Та на сьогодні вона є чи не найкращим посібником для тих, хто хоче пізнати кришталеву правду про нас з вами – як гідних продовжувачів звенигородської історії, яка є кришталеву чистою сльозою авторського слова.

Лариса БЕЗСМЕРТНА

Леся САМІЙЛЕНКО

Таким бачиться рідне місто одному з її мешканців, який своє свідоме життя не лише мріє про його розквіт, але докладає чимало зусиль задля того, щоби зберегти його історичну спадщину.

Олександр Дробаха – письменник і краєзнавець, голова осередку Київської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури – не помиляється, коли так каже. Він добре обізнаний у своїй сфері і робить усе можливе, аби привернути увагу громадськості до проблем історичної спадщини Вишгорода.

Адже вишгородська земля є невичерпним скарбом для опанування української історії. Вона потребує не лише вивчення, але й збереження в належних умовах того, що вже є експозицією Вишгородського історико-культурного заповідника, який нещодавно відсвяткував своє 80-річчя.

Тож проблем багато, а покращити становище у справах цього музею вирішила «мужня» жінка, кандидат історичних наук і відома громадська діячка Влада Литовченко. Віднедавна вона є керівником цього закладу та вже має про що розповісти людям, які уважно спостерігають за її роботою. Пані Влада вважає, що настав час починати і предметну розмову з колегами та небайдужими до цих проблем громадянами.

Науково-практична конференція «Історія та перспективи розвитку Вишгородського

«Вишгород – це Троя української культури»

Софія Каменєва, Тарас Чухліб, Влада Литовченко, головний редактор газети «Культура і життя» Євген Букет, пам'яткознавець Олена Бряк

історико-культурного заповідника», яка відбулася нещодавно, була професійним обговоренням усіх проблем у колі фахівців та ентузіастів справи відродження історії Вишгорода. Обнадіює й те, що з конкретними пропозиціями від обласної влади виступив начальник управління культури, національностей та релігії київської облдержадміністрації Ігор Подолянець, а від очільників міста – уповноважена від Вишгородської міської ради Тетяна Бражнікова, яка розповіла про готовність команди керівників до реальної співпраці з музейниками.

Долучився до роботи семінару і народний депутат кількох скликань ВРУ Юрій Кармазін, який запропонував свою юридичну допомогу і супровід у вирішенні важливих питань, що потребують юридичної оцінки.

У гарному настрої як для доброго почину виступив заступник директора з наукової ро-

боти, доктор історичних наук Тарас Чухліб. Не менш натхненно виступила директор Державного архіву Київської області Софія Каменєва, розповідала про справи й очільники підрозділів заповідника, ділячись із присутніми не лише інформацією, яка стосується проблем, але й конкретними і дуже цікавими пропозиціями стосовно покращення музейної роботи на ділянках своїх підрозділів.

На засідання круглого столу завітали й відомі краєзнавці та колекціонери, які висловили свою готовність до співпраці. Зацікавився музейною справою й режисер Вишгородського драматичного театру, який запропонував спільно з театром долучитися до міжнародного проекту «Дельфійські ігри», бо вже має згоду від комітету цього молодіжного культурницько-виховного проекту.

По закінченні роботи семінару представники ЗМІ мали

змогу детальніше ознайомитись із музейними експозиціями, які мають на території Вишгорода три локації. Екскурсію до перлини української архітектури – Борисо-Глібського храму та Музею давньоруського гончарства Вишгородського історико-культурного заповідника – надзвичайно цікаво провів Вадим Перегуда, провідний науковий співробітник цього закладу. А на завершення екскурсії ще й виступив як поет-пісняр, бард, який має у своєму творчому доробку дуже красиві пісні, присвячені Вишгороду. Виконував він їх так талановито, що настрої та спогади про день, який ми провели у цьому місті – осяяні золотом... Як і невеличкі бані, що оздоблюють, досі ще не впорядкований Борисо-Глібський храм, святиню для мешканців невеличкого міста з великим і високим майбутнім, яке залежить від всіх патріотів Київщини.

Газета «Культура і життя»

№ 46 (4721), 11 листопада 2016 р.

 Виходить із 7 жовтня 1923 року
 Свідоцтво про реєстрацію
 КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
 Тел.: +38 (044) 498-23-62
 cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Андрій ВАСЮК (секретар ради), Олег ВЕРГЕЛІС, Богдан ГАЛАЙКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Юрій ЗУБКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Олексій КОНОНЕНКО, Наталія МУСІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва

 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
 Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

 Поліграфічний комбінат
 ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
 м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
 Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама

 Тел.: +38 (044) 498-23-64;
 +38 (097) 111-17-56

 Редакція не публікує колективні листи та звернення
 Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2016

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2017 р.:
 1 місяць – 19,22 грн; півріччя – 117,92 грн;
 рік – 234,64 грн.
 У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.
 Передплатний індекс
60969

 Медіа-портал «Культура»: <http://cultua.media>

Наклад 5 000

Ціна договірна

